

VIENYBĖ

1886 • 96TH ANNIVERSARY YEAR • 1982

96 M. 17 N.

192 Highland Blvd.
Brooklyn, N. Y. 11207

1982 M. SPALIO [OCTOBER] 30 D.

Telephone
APplegate 7-7257

50 CENTŲ

JUOZAS TYSLIAVA
Gimė : 1902 m. lapkričio 1 d., Lietuvoje
Mirė : 1961 m. lapkričio 11 d., New Yorke

Juozas Tysliava būtų buvęs 80 metų

JONAS VALAITIS

Kai 1961 m. balandžio mėnesį Vienybė minėjo savo deimantinę sukaktį, Juozas Tysliava, priminęs iš pokario Lietuvos atvykusiuosius intelektualus nurodė, kad Amerikos lietuviai laimėjo mažiausia 100 laikraštinių, rašytojų, poetų ir kitokių rašto žmonių. Tų pačių metų lapkričio 11 d. nustojo plakusi Tysliavos širdis.

Nuo to laiko iki dabar rašto žmonių numirė jau keli šimtai. Rašant šį rašinį, visoje Amerikos lietuvių spaudoje jaučiama laikraštinių stoka. Kur jie? Nukeliavo Tysliavos keliais, o kiti—pensininkai, kai kurie jų dar pajėgia rašyti, bet nostalgijos ar nevilties apimti—pasyvūs. Jei kas juos nuveža prie ežero ar jūros pameškerioti, tai dar bent žuvies pagauna... Mūsų spauda blėsta.

☆ ☆ ☆

Vos 12 metų būdamas, Juozas Tysliava, iš Geisteriškių kaimo, Keturvalakių valsčiaus, Vilkaviškio apskrities, paėmė plunksną į rankas ir parašė pirmąją korespondenciją, vėliau kūrė poeziją, dar vėliau, paskatintas lietuviškosios tautosakos, ją surišo su modernėjančia pasaulinio masto poetų dvasia, išleido visą eilių rinkinį—“Žaltvykslės”. Kai kada pasivadindamas “Suvalkijos lygumų sūnum”, kai kada “kultūringu barbaru”, vis siekė ko nors naujo.

Tuomet taip pat iš Kapsijos kilęs prof. Herbačiauskas yra paskatinęs Tysliavos siekimus, kurių dalį Juozas pasisavino kaip iš senesnio padrašinimą. Poeziją Tysliava vadino “Dievo dovana”, kuria ne kiekvienas apdovanotas.

☆ ☆ ☆

Nukelta į 2 psl.

BALTŲ PASAULINĖS KONFERENCIJOS

Baltų Pasaulinė Konferencija (Baltic World Conference) rugsėjo 25 d. išsamiu memorandumu kreipėsi į Europos Parlamento narius, prašydama jų paremti estų, latvių ir lietuvių kovą už jų šalių suverenumo atstatymą. Memorandumą pasirašė Konferencijos pirmininkas dr. K. Bobelis.

Memorandumas apžvelgia Lietuvos, Latvijos ir Estijos istoriją nuo 1939 m. Hitlerio-Stalino sąmokslu ir tvirtina, kad Pabaltijyje tebėra gyva išsilaisvinimo dvasia. Maskvos tvirtinimas, jog Pabaltijo valstybės “savanoriškai” išjungusios į Sovietų Sąjungą—atmetamas, kaip “akiplėšiškas faktų iškraipymas”.

Memorandume cituojami ankstesni Europos Tarybos dokumentai Pabaltijo klausimu: 1960 m. birželio 15 d. E. T. Patariamiosios asamblėjos priimta rezoliucija, kurioje išreiškiama viltis, kad “Estija, Latvija ir Lietuva vėl sugebės dalyvauti mūsų demokratinėse tarptautinėse institucijose kaip laisvos valstybės”, ir 1963 m. rugsėjo 19 d. ponios von Lowzow pranešimas E. T. Patariamajai asamblėjai, aprašantis Maskvos dominuojantį vaidmenį Pabaltijo šalyse. Minima 1981 m. sausio 8 d. atstovų Scott-Hopkins, Lady Elles, Moller, Tyrell, Lordo Bethell ir Kirk Europos Parlamentui pateikta rezoliucija, kurią šis perdavė savo Politinių reikalų komitetui, 1982 m. balandžio 28 d. priėmusiam rezoliucijos projektą. Nurodoma ir į atstovo dr. Otto von Habsburg pranešimą Pabaltijo klausimu.

Baltų Konferencijos memorandumu aprašomos Sovietų okupacijos pasėkos ir išvardinami faktai, rodantys, kad sovietinis režimas Pa-

baltijui yra “svetimos priespaudos” padarinys ir “tegaliai išsilaikyti tik prievartos būdu”. Primenama, kad daugelis demokratiškas valstybių ir šiandien de jure pripažįsta Pabaltijo valstybių diplomatinis ir konsulinis atstovus.

Kadangi Pabaltijo valstybių problema daugeliu atžvilgių panaši į dabartinę padėtį Afganistane, memorandumas siūlo imtis panašių priemonių paveikti Sovietus, kad jie užbaigtų Pabaltijo šalių karinę okupaciją. Taip pat siūloma, kad Europos Parlamentas padarytų simbolinį mostą, panašų į JAV prezidento 1982 m. birželio 14 d. išleistą “Pabaltijo Laisvės Dienos Proklamaciją”.

Helsinkio grupė užbaigė veiklą

Rugsėjo 8 d. Maskvos Helsinkio Grupė užbaigė savo veiklą. A. Sacharovo žmona, Jelena G. Bonner išdalino užsienio žurnalistams pareiškimą, kuriame sakoma, kad prie to privedė areštai ir deportacijos. Pareiškime taip pat informuojama, kad įkalinti visi Armenijos, Gruzijos, Lietuvos ir Ukrainos Helsinkio Grupių nariai. Tikrovėje dar nesuimta Šiauliuose gyvenanti Ona Lukauskaitė-Poškienė, o Tomas Venclova tebėra grupės narys JAV.

JAV Kongreso Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Komisijos (CSCE) pirmininkas Dante B. Fascell (D/Fla.) pareiškė, jog jis “apgailėstauja sovietinę represiją, kuri privertė maskvinę Helsinkio Grupę užbaigti savo “kilnią veiklą”. Jis pridūrė, kad Sovietų vyriausybė “sistemiškai represavo Maskvos, Ukrainos, Lietuvos, Gruzijos ir Armenijos Helsinkio Grupes: dabar kalinami 38 tų grupių nariai nuteisti 355-iems metams kalėjimo”. Fascell yra įsitikinęs, kad “nepaisant Sovietų tvirtinimo, jog jie “išnaikino” disidentizmą Sovietų Sąjungoje, sovietų piliečiai nesiliaus žodžiu gynę savo teisių, o mes Vakaruose ir toliau ginsim jų teisę tai daryti”.

Ukrainų kilmės sovietologas Bohdan Nahaylo London Times dienraštyje rašė, kad atvirų Helsinkio grupių sunaikinimas pakeis rezistencijos pobūdį Sovietų Sąjungoje. Privertusi disidentus eiti į pogrindį, Sovietų valdžia užbaigė atvirą “legalią” pasipriešinimo fazę, bet toji “pergalė” gali būti bevertė.

[ELTA]

ALTO ATSTOVAS VYKS Į MADRIDO KONFERENCIJĄ

Amerikos Lietuvių Taryba nusprendė į Madrido konferenciją, kuri prasidės lapkričio 9 d. ir kur susirinkusios 35 valstybių atstovybės svarstys, kaip vykdomi Helsinkio susitarimai, pasiūsti kun. Juozą Prunskį, kad jis kontaktų įvairių kraštų delegacijas, primintų joms lageriuose ir beprotnamiuose kalinamus lietuvius politinius ir sąžinės kalinius, primintų apie Maskvos trukdymus atsikviesti atskirtus šeimos narius bei atkreiptų dėmesį į mokinių sąžinės prievartavimus okupuotos Lietuvos mokyklose bei spaudos ir įsitikinimų laisvės varžymus.

VIENYBĖ

Oldest Lithuanian newspaper in the world.
Established in 1886 by J. J. Paukstys.
Publication number (USPS-659180).

Vienybe is published twice a month by Valerie Tysliava and son Joseph N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn, N. Y. 11207. Second Class postage paid at Brooklyn, N. Y. Postmaster: Send address changes to Vienybe, 192 Highland Boulevard, Brooklyn, N. Y. 11207.

Subscription per year \$10.00. By First-Class mail \$25.00.

Staff: Editor: Jonas Valaitis; Managing and Layout editor: Valerie Tysliava; Assistant: Ann Waivada; Business Manager and Photo editor: Joseph N. Tysliava.

Contributing editors and writers: Mykolas Drunga, Demie Jonaitis, Charles P. Kal, Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zlatorius.

Juozas Tysliava būtų buvęs 80 metų

Atkelta iš 1 psl.

Kaune buvo numatytas leisti žurnalas **Grižulio Ratai**, kuriuos turėjo redaguoti Herbačiauskas, labai skardus naujosios literatūros skleidėjas. Su "Ryto" bendrovės pirmininku Stiklorium Tysliavai teko tartis dėl tų Grižulių spausdinimo. Patyrė apie jų planus, pas Juozą į Eltą, kurioje jis tuo metu dirbo, atėjo Kazys Binkis ir Juozas Petrėnas ir Tysliavą ragino, kad vietoj duplikuotais geriau prisijungtų prie keturvėjininkų ir būtų **Keturių Vėjų** žurnalo tvarkytoju. Tą žurnalą redaguoti buvo apsiėmęs Petrėnas, kuris po daugelio metų ir New Yorke su Tysliava glaudžiai bendradarbiavo. Bet ir Petrėno, buvusio Tėvynės redaktoriaus, gyvųjų tarpe jau nėra.

Kultūros istorikai sako, kad keturvėjininkų grupė turėjo įtakos tų laikų jaunesniesiems Lietuvos poetams ir rašytojams. Tysliava pabrėždavo, kad raštai apie miestus, moderniškąją techniką, futurizmą paveikė visą lietuvių jaunimą. Kai kurie tvirtina, kad iš dalies juos paveikęs ir rusų poetas Majakovskis. Tysliava tuo pačiu laiku pabrėždavo, kad ir jo bendradarbiai ieškodavo lietuviškųjų elementų, norėdami juos išreikšti lietuviškoje dvasioje.

Keturvėjininkus, kurių jauniausias buvo Tysliava, teko pažinoti ir šių eilučių autoriui, pustrečių metų jaunesniam už Tysliavą, ir vėliau su kai kuriais jų susitikti ir bendradarbiauti Amerikoje. Bet tuo metu, dar sėdint mokyklos suole, ir Vincui Oškiniui, buvusiam bostoniečiui Jonui Strimaičiui ir **Jaunimo** redaktoriui Kesiūnui kviečiant, teko perimti **Jaunimo** redagavimą. Ir tų laikų 1924-28 m. "vyresniųjų brolių" kai kurių bendradarbių veiklą buvo idomu stebėti. Girdėti, kad ir šiandien Lietuvos jaunimas studijuoja anų laikų jaunosios kartos rašytojų, ypač keturvėjininkų, literatūrą.

Tysliava, šalia "Dievo dovanos" poezijai, turėjo aštrią plunksną ir prozai, bet dar aštresnį liežuvį—dinamišką gyvą žodį. Jis važinėjo po platųjį Amerikos kontinentą ir sakė kalbas. Tai buvo jo kita "Dievo dovana". Tautos švenčių proga kalbėdavo po kelis kartus per kelėtą dieną. Vasario 16 minėjimuose kartais artimose kolonijose kalbėjo šeštadienį vienoje, o sekmadienį dienos laiku jau kitoje, gi vakare dar trečioje...

Ir taip per visą savo gyvenimą Tysliava gyveno ir dirbo įtemptai. Pradėjęs savo rašinius Kaune ėjusioje **Vienybėje**, atsikėlęs į Ameriką susirišo su čia einančia **Vienybe** nuo 1933 metų iki pat savo mirties. Pirma buvo tik jos redaktorium, o tapęs jos leidėju, prisiėmė dar didesnę našta, kuri kurkas buvo sunkesnė nei tik redagavimas.

Reikėjo ne tik rašinių paruošti laikraščiu, bet ir pinigų jo atspausdinti. Tysliavai tad teko didesnę laiko dalį praleisti važinėjant, renkant prenumeratas, skelbimus, dažnai tolimose kolonijose, kartais net negaunant patogios nakvynės ar tinkamo maisto. Surinktuosius pinigus jis tuojau pat siųsdavo savo bendro spaudos darbo talkininkei žmonai Valerijai, kuri, dar nespėjusi pinigų gauti, jau žinojo, kurią skolą mokėti. O tų skolų būdavo apšiai, nes laikraščiai ryja pinigus ir ėda sveikatą.

Tysliavos širdis, kuri ir iš jaunatvės nebuvo stipri, tokio įtempto krūvio neišlaikė, ir nustojo plakusi.

Pasigenda jo visi: ir **Vienybė**, tūkstančiai vienybiečių ir tų, kurie mėgo jo poeziją ir publicistiką bei gėrėjosi jo gyvu žodžiu. Dabar jo ypatingai pasigendama, nes tai būtų buvęs jo aštuoniasdešimtiesis gimtadienis.

POSMAS IŠ JUOZO TYSLIAVOS NEBAIGTŲ EILĖRAŠČIŲ

Žalvarnis, mane staiga pabudinęs,
Rengėsi į vakarus plasnot.
Jeigu aš numirčiau šitą rudenį,
Ar ateitum tu ant mano kapo parymot?

Brooklynas, 1960 m. lapkr. mėn.

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

KURSŲ VILNIUJE REIKALU

Kaip žinome, šiemet Vilniuje lituanistikos kursų nebuvo. Be abejo, tai yra ir džiaugsmas ir laimėjimas visokio ekstremistinio elemento, kuris ar tai dėl antilietuviško nusistatymo ar tai dėl pasenusios patriotinės širdies skausmo tų kursų pakešti negalėjo. Neturint jokių kitų išskaičiavimų, o tik lituanistinę išeivijos ateitį, tie kursai buvo šviesa iš tėvynės. Reikia prašyti Vilnių (atitinkamas įstaigas ir asmenis), kad bent ateity (kad ir kitais metais) tų kursų nenutrauktų.

Drauge su prašymu tuos kursus Vilniuje tęsti reikia prašyti, kad būtų iš pagrindų pertvarkytas į tuos kursų kandidatų parinkimas. Reiktų visų pirma palikti ramybėje visiškai tiems kursams nepasiruošusius, o taip pat politiškai destruktivų elementą.

LITUANISTIKOS KATEDROS CHICAGOJE REIKALU

Užsiminus apie lituanistikos studijas Vilniuje, natūraliai prisimena ir mūsiškių pastangos surasti lituanistikos katedrą prie universiteto Chicagoje. Po pirmojo entuziazmo, kiek girdėti, net ir katedros piniginė sąlyga—sudėti 600,000 dolerių—neina lengvai. O ir pinigų sudėjus, universitetinės katedros greičiausia nebus.

Atrodė, kad su piniginiu vajum prasidės ir kitas būtinas vajus—suverbuoti atitinkamą biblioteką. Čia prireiks (ir jau dabar reikia) lituanistikos šaltinių specialistų, prireiks įvairių tautinių ir tarptautinių ryšių ir ... pinigų (gal

nemažiau, kaip katedrą steigiant). Kam atrodo, kad šis inventorių nebūtinai, tam pritiktų svajoti ne apie aukštąs katedras, o, pvz., apie Vasario 16 gimnazijos stiprinimą.

Lyginant su nepriklausomos Lietuvos lituanistais profesoriais, idomu, kaip išeivijoje galėtų susidaryti ne gimnazijos mokytojų, o profesorų sąstata: kalbininkai, istorikai ir t. t.

Betgi pats beviltiškiausias lituanistikos katedros Chicagoje reikalas yra studentai. Atrodo, steigėjai visai neturi supratimo, kokios lituanistikos ir kaip mokosi išeivijų šeštadieninės mokyklos. O tos išeivijų aukštesniosios šeštadieninės ar, be nuolaidų matuojant, iš tikrųjų ir yra Lietuvos lygio aukštesniosios mokyklos?

Chicagoje universitete ir dabar lituanistikos galimybių yra. Ir kai kas mokosi. Mokosi iš pradinės mokyklos penktojo ir šeštojo skyriaus vadovėlių. Iki universitetinio kurso toloka.

Išvada būtų tokia: katedra yra netikusi lituanistinio klestėjimo forma. Daug didesnė nauda būtų iš lietuviškųjų parapijų išlaikymo, iš pradinio lietuviško mokymo stiprinimo, savųjų kultūrinių vertybių pagarbos ir išsaugojimo ateičiai...

Gi aukštoji lituanistika be Vilniaus neapsieis. Besispyriotojai kuo toliau vis labiau panašėja į atkaklius ožius...

Jei jau išeivijoje būtų ruošiami aukštojo išsimokslinimo lituanistai, tai jie jokiū būdu neturėtų būti žemesnio lygio už Lietuvoje "pavergtuosius" lituanistus.

IŠ LIETUVOS KAIMO Į AMERIKA

Paskutiniu metu Amerikoje pradėjo daugiau lankytis lietuvių iš Lietuvos, kurie čia atvyksta giminų iškvietais. Apie juos paprastai Lietuvos spaudoje nerašoma. Išimti padarė Valstiečių laikraštis, kurio spalio 7 d. numeryje skaitome apie Varėnos rajono kaimiečių (vyro ir žmonos) vizitą Amerikoje: Čia rašoma:

Kai Varėnos rajono Liškiavos kolūčio mechanizatoriui Antanui Čerabiejui ir jo žmonai Bronei atsirado galimybė pasisvečiuoti Jungtinėse Amerikos Valstijose pas gimines, tie daug nesvarstę išsiruosė kelionėn.

Iš Maskvos Čerabiejai nuskrido į Vakarų Vokietijos miestą Frankfurtą, o iš ten—į Niujorką. Išpūdžių labai daug. Tai buvo jų pirmoji kelionė lėktuvu, ir dar per Atlantą. Darbščius, paprastus kolūkiečius pritrenkė didmiesčio triukšmas, dangoraižiai, už kurių dangaus nematyti. Jie stebėjosi: kaip žmogus gali gyventi tokiame skruzdėlyne ir triukšme, prabangos ir skurdo, įvairiausių kontrastų ir prieštaravimų aplinkoje?

Ilgiausiai buvo jo jie pas Antano pusseserę ir tetą. Antanui, kaip

mechanizatoriui, rūpėjo susitikti su amerikiečių fermeriu, pasidaryti po jo fermą, pasikalbėti, kaip sekasi ūkininkauti. Tačiau jam tai nepavyko. Pusseserė gyvena Boksfordo miestelyje, o aplink miškai ir fermų arti nebuvo.

Pokalbiuose su giminėmis išaiškėjo, kad lietuviai išeiviai vis dar išivaizduoja Lietuvą tokią, kokią paliko, išvykdami iš jos darbo ir duonos ieškoti.

"Mums buvo juokingi kai kurie jų klausimai,"—pasakoja Antanas Čerabiejus,—"Ar tebevargsta kaimo žmonės šiaudinėse pastogėse?" Jiems papasakojau, kaip aš gyvenu ir dirbu, kaip gyvena mūsų šiandieninis kaimas, kad mūsų vaikai mokosi aukštesniosiose mokyklose..."

ANKETA PABALTIEČIŲ VADOVAMS

Jungtinį Pabaltiečių komitetą sudarančių organizacijų vadovai: Riekstins, Simonson ir Sidlauskas pasitarime nusprendė pasiųsti anketos klausimus centrinių pabaltiečių organizacijų vadovaujantiems asmenims, siekiant patirti jų nusistatymus pagrindiniais politiniais klausimais.

Vienybe, 1982 m. spalio 30 d.

[IŠ ARGENTINOS
LIETUVIŲ BALSO]

Kiekvienas civilizuotas, sąmoningas individas, normaliai gerbia savo praeitį, atseit savo tėvų, savo vyresniųjų sukurtas moralines ir materialines vertybes. Netgi yra posakis, kad "geras paukštis savo lizdo neteršia".

Gerai vaikai paveldėję tėvų sunkiu darbu užgyventą turtą įvertina; ir tie, kurie moka tvarkingai gyventi dėka tėvų palikimo, lengviau gali pradėti savo asmenišką ir savo šeimos gyvenimą. Tik sūnai palaidūnai, dar tėvams būnant gyviems, jau pradeda "plačiai gyventi" palikimo sąskaiton.

Aišku, gyvenime yra ir kitokių atvejų. Pavz. kur karai, revoliucijos arba kitokios nelaimės vyresniųjų užgyventą turtą nusiaubia ir jaunajai kartai išnaudojama reikia pradėti gyvenimą—taip sakant nuo adatos. Tai jau kita kalba. Sumanūs ir sveikai protaujantys žmonės ir tokiu atveju, vadovaudamiesi tėvų patirtimi bei patarimais, sukuria kartais dar gražesnę gyvenimą negu jo tėvai. Bet tam reikia padėti daug pastangų.

Labai panašiai yra ir su visuomenišku turtu organizacijose. Jeigu vadovybė yra rūpestinga, savo pasiūlytas pareigas eina sąžiningai, tai organizacijoje viskas vyksta normaliai. Institucija auga ir turtu ir prestižu. Nariai mielai dalyvauja, matydami, kad jų sukurta organizacija gerai tvarkoma. Tokia organizacija metai iš metų stiprėja materialiai ir narių skaičiumi. Bet jeigu visi čia suminėti dalykai eina priešinga linkme—nariai nustoja ūpo, noro dalyvauti ir, kaip sakoma, vežimas pradeda riedėti atgal pakalnėn. Labai svarbu, kad tas neįvyktų organizacijoje. Kitaip sakant, kad neįvyktų demoralizacija.

Argentinoje, Buenos Aires mieste, buvo susiorganizavusių daug organizacijų, ir tik todėl, kad jų valdybos nesugebėjo gerai vadovauti—žlugo. Ir žlugo ant visados. Jų vardus užtinkame archyvuose ir laikraščių komplektuose.

sio ir jokių pareiškimų ar reikalavimų atšaukimų nedarė. Iš tokių žinome kun. K. Balčį, dail. Jonyną ir kitus. Tačiau buvo ir tokių, kurie palūžo "laisvių" apaštalamis ir leidžiasi išprievartauti.

Į tokių tarpą buvo įjungti ir dainininkai Šalčiai, kurie praėjusį pavasarį, kaip Tėviškės draugijos svečiai, ilgesnį laiką viešėjo Lietuvoje.

• • •

Dar visai neseniai Draugo dienraštyje (rugsėjo 15 d. laidoje) tilpo laiškas Draugui, kuris prasidėjo kreipiniu "Mieli tautiečiai" ir kurį pasirašė "Dainininkai Šalčiai". Sunku tikėtis, kad tie dainininkai būtų patys ryžęsi rašyti tokį laišką. Ypatingai po to, kuomet jie patys nedavė ramybės Tėviškės draugijai dėl jų pakvietimo, Lietuvoje turėjo nemaža viešų susitikimų su įvairiais žmonėmis (daugumoje muzikinio gyvenimo atstovais), jiems reikė visokeriopą padėką. Vienu žodžiu, apipusė draugystė bujojo kaip ir pridera geriems lietuviams.

Visas jų laiškas yra niekas kitas kaip vandenilio pilstymas. Tik viena vieta jau rimtesnė. Jie rašo: "Tačiau ne viskas yra mūsų nuomonė, kas parašyta Tėviškės draugijos laikraštyje 'Gimtas Kraštas' nr. 21, gegužės 27 d. mūsų pasikalbėjime". Kadangi jie nedavė nė vieno fakto, kuris neatitiko "jų nuomonės", tai tokį pasakymą reikia laikyti mažareikšmiu dalyku.

Tai kodėl Šalčiai tą laišką rašė? Mums atrodo, kad priežastis buvo kitur. Kaip tame laiške paminima, išeina nauja jų plokštelė (pavadinta "Nauja diena"). Gal kas nors jiems pagrasino, kad jų plokštelės neplatins, jeigu jie neatliks kokią nors išpažintį? Anksčiau girdėjome, jog juos buvo numatyta pakviesti į Pasaulio Lietuvių Dienų programą Chicagoje 1982 m. vasarą.

Ar tik ne čia bus laiško Drauge atsiradimo priežastis. Be reikalo jie bažijasi, kad jie buvo, yra ir bus "laisvojo pasaulio demokratiniai lietuviai". Mes niekur apie juos neradome kitokio parašymo. [eš.]

Kun. Prunskis apie moteris spaudoje

Savo 75 metų amžiaus sukaktį atšventęs kun. Juozas Prunskis, aktyviai bendradarbiaująs Draugo dienraštyje, rugsėjo 25 d. laidoj paskelbė straipsnį apie lietuves moteris, pasireiškusias ar besireiškusias lietuviškoje periodikoje.

Jis sumini daugiau negu šimtinę pavardžių tų moterų, kurios bendradarbiavo Nepriklausomoje Lietuvoje ir išeivijoje. Daugiausia vietas skiria moterims, dirbančioms Draugo redakcijoje. Pažymi iš Kazio Bradūno kultūrinio skyriaus redagavimą perėmusią Aušrelę Liulevičienę, kitas redakcijos darbuotojas—Ireną Regienę ir Emiliją-Pakštaitę-Sakadolskienę. Taip pat sumini ir to laikraščio skyrių redaktoras: E. Pakalniškienę (vyčių), I. Regienę-(skautų), G. Remeikytę-(studentų).

Įdomu, kad kun. Prunskis, suminėjęs tiek daug moterų, net ir paprastų spaudos korespondenčių,

nematė pačių svarbiųjų. Jis nepastebėjo vienintelės lietuvių laikraščio leidėjos ir vyr. redaktorės V. Tysliavienės, Vienybės redakcinio kolektyvo narių Ann Vaivadaitės, Demie Jonaitienės, buvusios šio laikraščio stambios bendradarbės Pranės Lapienės, Vienybės ir kitų laikraščių bendradarbės bei redaktorės Salomėjos Narkeliūnaitės ir kt.

Sunku tikėti, jog tokio brandaus amžiaus sulaukęs spaudos darbuotojas būtų negirdėjęs apie Vienybę, jau gerokai jį patį amžiumi pralenkusią? Gal jis nenorėjo ar negalėjo Vienybės moterų matyti? [dm]

LB Gage Parko Apylinkės vakarinėje, kurios pelnas paskirtas Lituanistikos Katedrai, Katedrai aukojo Vienybės redakcinio kolektyvo narys Mykolas Drunga ir Aloyzas Sirutis iš Santa Monica, CA.

Keliuose mūsų laikraščiuose yra tilpęs kreipimasis į vėliausiu laiku iš Lietuvos atvykusius ir užsienio kraštuose apsigyvenusius lietuvius. Ten rašoma, jog tokius atvykusius norima įtraukti į lietuvišką veiklą, padėti susitikti, susipažinti ir pan. Be kitų dalykų, atsišaukime yra sakoma:

"Nereikia kreipti daug dėmesio į kai kurių žmonių priešiškus mums dėl to, kad mes esame gimę pokario Lietuvoje ir dėl to galime kenkti kitiems lietuviams vakaruose, atliekant įvairias užduotis. Tokių žmonių yra nedaug, kurie patys gal būtų nesupranta, kiek jie savo pareiškimais kenkia lietuviybei. Suprantu, kad tokios nuoskaudos yra labai sunkios jautriai emigranto širdžiai."

Raštą pasirašė Robertas Aukštaitis 6915 Forrer, Detroit, MI. 48228.

* * *

Pasaulio Lietuvio 1982 m. Nr. 8-9 idėjo visą puslapį nuotraukų (jos darytos A. Stalioraičio ir S. Kubiliaus), kurios vaizduoja įvairių pastatų aprašinėjimus Lietuvą liečiančiais šukiais Italijoje. Kitame puslapyje patalpintas ir S. Kubiliaus rašinėlis, kuriame visa tai pristatoma ir lyg, kaip atrodo, tuo džiaugiamasi. Jeigu PL redakcija tokiems namų aprašinėjimams skyrė tiek daug vietos (buvo galima idėti tik mažą žinutę su fakto konstatavimu, kad ir taip "garsinama" Lietuva), atrodo, kad ir ji tokiems "žygdarbiams" pritaria.

Namų aprašinėjimais visokiais šukiais nėra naujas dalykas. Jį čia Amerikoje vadina vandalizmu ir nusikaltėliai yra baudžiami. Nežinome, kokia padėtis yra Italijoje: ko gero ten tokios rūšies "specialistų" irgi neglosto. Amerikoje yra tekę matyti įvairiausiai išpekiotų sienų su plačiausios apimties užrašais. Vienuose minimi jaunimo gaujų pavadinimai, kituose — reikalaujama laisvės Portorikui, minimos komunistų sukaktys ir t. t. Tačiau niekas jų čia negarsina, nesizavi ir neragina kitiems taip elgtis. Apsaugok Dieve nuo tokių Lietuvos garso kėlėjų Italijoje ir jų propaguojujų Chicagoje!

• • •

Mūsų pastogė praneša apie Naujoje Gvinėjoje dirbantį gydytoją dr. V. Žigą, atvykusį iš Australijos prieš 30 metų. Dirbdamas toje saloje, dr. V. Žigas išaiškino vieną nervų ligą, kuri pasirodė esanti užkrečiama virusinė liga. Jis buvo išrinktas Queenslando medicinos tyrimų instituto nariu ir tapo pasaulio garsenybe.

• • •

Žinome daug atsitikimų, kuomet mūsų tautiečiai iš užsienio nuvykę paviešėti į savo gimtinę (ypatingai žymesni asmenys, ten turėję progos pasirodyti su parodomis, susitikimais su savo profesijos žmonėmis ar pan.), grįžę atgal į namus (kaip kiti vadina—iš pavergto krašto į laisvą žemę) turėjo daug sunkumų su visokių "laisvių" apaštalais. Grįžusieji būdavo įvairiai provokuojami, šantažuojami, šmeižiami privačiai ir spaudoje, ir t. t.

Kai kurie į tai nekreipdavo dėmesio. Vienybė, 1982 m. spalio 30 d.

Cia spalio mėn. vienintelė Argentinos sostinėje lietuvių organizacija—Argentinos Lietuvių Centras mini savo gyvavimo 56-uosius metus. Ši solidi institucija netaip lengvai pasidarė tokia, kokia yra dabar. Daug tautiečių dėjo pastangas ir rėmė materialiai, kad lietuviai turėtų reprezentacinius rūmus, nebūtų kampininkais.

Vieni savo fiziniu darbu, kiti aukomis, kiti meno veikla, ilgą metų eilę dirbo. Dabar jau daugelis jų ilsisi amžinai ir juos tik prisimename metinius parengimus rengdami. Tie, kurie dar gyvi, ateina pažiūrėti, kaip jaunoji karta naudojasi jų sunkiai pastatytais rūmais. Ir jiems malonu matyti, kad jaunimas sugeba naudotis jų sukurtais patogumais ir jiems liūdna, kai mato betvarkę ir apleistus rūmus, kurie skirti kultūrinei veiklai ir turi būti gražiai prižiūrimi.

Kas rašoma Argentinos lietuviams, tinka ir JAV, Kanados ir kitų kraštų lietuviams.

EUROPOS PARLAMENTO KOMITETO REZOLIUCIJA

Europos Parlamento Politiniams Reikalams Komitetas rugsėjo 23 d. priėmė rezoliuciją Pabaltijo valstybių klausimu ir šios rezoliucijos galutinį svarstymą perdavė Europos Parlamentui, kurio plenumo sesija turi įvykti vėliau šį rudenį. Apie tai VLIKo Valdybą iš Europos telefonu informavo VLIKo atstovas prie Europos Parlamento inž. Adolfas Venskus.

Rezoliucija aptaria padėtį Pabaltijo valstybėse kaip būdingą kolonijiniams kraštams ir kviečia Jungtinių Tautų Dekolonizacijos komisiją svarstyti Pabaltijo šalių bylą; Sovietų Sąjunga vadinama "paskutine kolonijine valstybe": Nurodoma, kad sovietinė valdžia visoms trims Pabaltijo šalims yra primetusi rusų kalbą, o Sovietų politika apibūdinama kaip metodiškas "lėtas genocidas". Rezoliucija išreiškia susirūpinimą religinių bei politinių disidentų persekiojimu Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje. Apie šios rezoliucijos priėmimą paskelbė Agence France Press ir Amerikos Balsas.

VLIKo atstovas inž. A. Venskus lankėsi Briuselyje ir Strasburge rugsėjo 16-17 d. ir pasimatė su Europos Parlamento pareigūnais; vicepirmininku dr. Egon A. Klepsch, Politinio Komiteto pirmininku M. Rumor, krikščionių demokratų frakcijos pirmininku Paolo Barbi, britų atstovu M. Adam Ferguson ir dr. Otto von Habsburg, kuriems jis pristatė VLIKo poziciją Pabaltijo valstybių reikalu.

AUSTRALIJS SPAUDA APIE VLIKo VEIKLĄ

"VLIKo nuolatinės pastangos, ieškant Lietuvai įtakingų draugų, sulaukė žymių, labai reikšmingų ir svarbių reikalavimų tarptautinėje plotmėje", rašo Melbourne, Australijoje, leidžiami Tėviškės Aidai, komentodami apie JAV-ų Kongreso narių laišką Brežnevui ir Europos Parlamento rezoliuciją Pabaltijo klausimu.

Iš Alto valdybos posėdžio

Amerikos Lietuvių Tarybos valdyba spalio 15 d. savoje būstinėje Chicagoje įtemptai posėdžiavo. Posėdį pravedė pirm. dr. K. Šidlauskas. Jis visų pirma painformavo apie savo kelionę į Cleveland, Ohio, kur buvo padaręs platesnį pranešimą apie vadinamas karo nusikaltėlių bylas ir pasitarė su Clevelando ALTO vadovybės žmonėmis.

Buvo keliama mintis sudaryti specialų organą ir fondą taip beprasmiškai po teismus tampomų lietuvių gynybai. Valdyba tam pritarė.

Dr. K. Šidlauskas taip pat painformavo apie ALTO raštus Washingtono įstaigoms. Buvo keliami tokių bylų netikslumai. Buvo išryškinama, kaip Amerikos teismai gaunamomis informacijomis iš sovietinių šaltinių suvedžiojami. Jis taip pat painformavo apie ALTO kreipimąsi į D. Britanijos, Italijos, Vokietijos ir Prancūzijos ambasadorius Washingtono, prašant, kad būtų stengiamasi, jog Sibiro dujo-

tiekiui tiesti nebūtų naudojami politiniai kaliniai.

T. Blinstrubas painformavo apie skyrių komisijos planą. Inž. Gr. Lazauskas pranešė apie sėkmingą lėšų telkimą Lietuvos Pasiuntinybės rūmų pagrindiniam remontui ir apie remonto darbų techniskąjį vykdymą. Inž. Gr. Lazauskas dar priminė, kad gruodžio 11 d. sandariečiai ruošia VLIKO pirmininkui ir ALTO garbės pirmininkui dr. K. Bobeliui pagerbimą Dariaus ir Girėno salėje Chicagoje.

Dr. J. Valaitis painformavo apie pastangas sudaryti tax exempt statusą, turintį Lietuvos laisvinimo fondą prie ALTO. Buvo priimtas kun. J. Prunskio pasiūlymas paskelbti rašinio konkursą lituanistinėse mokyklose. Be suminėtuju posėdyje, dar dalyvavo inž. V. Naudžius, M. Pranevičius, P. Bučas, adv. A. Domanskis, J. Talandis, J. Pakalka (vietoj J. Leko), ir I. Blinstrubienė.

Naujas filmas apie lietuvių audinius

Rugsėjo 18 d. dailininkų Anastazijos ir Antano Tamošaičių Sodyboje, prie Kingston, Ont., įvykusiame Lietuvių Tautodailės Instituto narių suvažiavime buvo pirmą kartą parodytas naujas filmas. Jis yra 16 mm., spalvotas, garsinis, apie 50 minučių ilgumo. Jį paruošė Jonas Miltenis. Filmo vaizdų pyne sudaro A. Tamošaitis, žodžiai ir įkalbėjimai—poeto Henriko Nagio, muzika—Zigmo Lapino, patariamai—Vitaliaus Matulaičio.

Filmas darytas dailininkų Tamošaičių sodyboje. Jame vaizduojama dail. Tamošaitienės kūryba, jos austi kilimai, gobelenai, tapyba ir tautiniai lietuvių drabužiai.

Hamiltono "Gyvataro" tautinių šokių grupė, vadovaujama Genovaitės Dumčiūtės-Breichmanienės, pašoka keletą lietuvių tautinių šokių, apsirengę Tamošaitienės ir Vaitonienės Kanadoje austais tautiniais drabužiais.

Pradžioje parodoma pati dailininkė. Ji pradeda austi kilimą. Aiškintojas palygina su Egipto, graikų bei viduramžių piešiniais, rodančiais, kaip prieš tūkstančius metų būdavo audžiama tokiu pat būdu kaip ji dabar audžia.

Filmo pirmoje dalyje dailininkė parsineša iš savo miško įvairių augalų, gėlių, medžių žievių ir kitų natūralių dalykų dažyti; svogūnų lukštais nudažo įvairiomis spalvomis vilnonius siūlus kilimams austi.

Vėliau dailininkė nupiešia kilimams vaizdus tokio pat dydžio, kaip būsimas kilimas. Kilimui piešinys padedamas už kilimo metmenų ir pro juos pasižiūrėjus audžiamas kilimas iš išvirkščios pusės. Dailininkės mėgstamiausias kilimų audimo būdas—gobeleninis.

Sis filmas bus rodomas Lietuvių Tautodailės Instituto skyrių rengimuose Kanadoje ir JAV.

TELKS LĖŠAS PASAULIO LIETUVIŲ DIENOMS

Spalio 10 d. posėdžiavęs rengti II-ją Pasaulio Lietuvių dienoms komitetas, po visų pranešimų, priėjo išvados, jog ligšiol susilaukta labai kuklių įplaukų. O tuo tarpu išlaidos didėja. Komiteto išdą gerokai išsėmė atspausdinimas įvairių bilietų, reklaminių brošiūrų lietuvių ir anglų kalbomis, laiškai, jų padauginimas ir išsiuntinėjimas, taip pat telefoniniai pasitarimai ir kelionės į užjūrį paruošti jaunimo atstovus kongresui.

Todėl aišku, kad tolimesnei komiteto veiklai reikalingos pajamos ir finansinė parama iš visų Pasaulio Lietuvių Bendruomenės narių ir vietovių.

• Pirmoji lėšų talkime subruzdavo JAV LB vidurio vakarų apygarda, vadovaujama Kazio Laukaičio. Čia

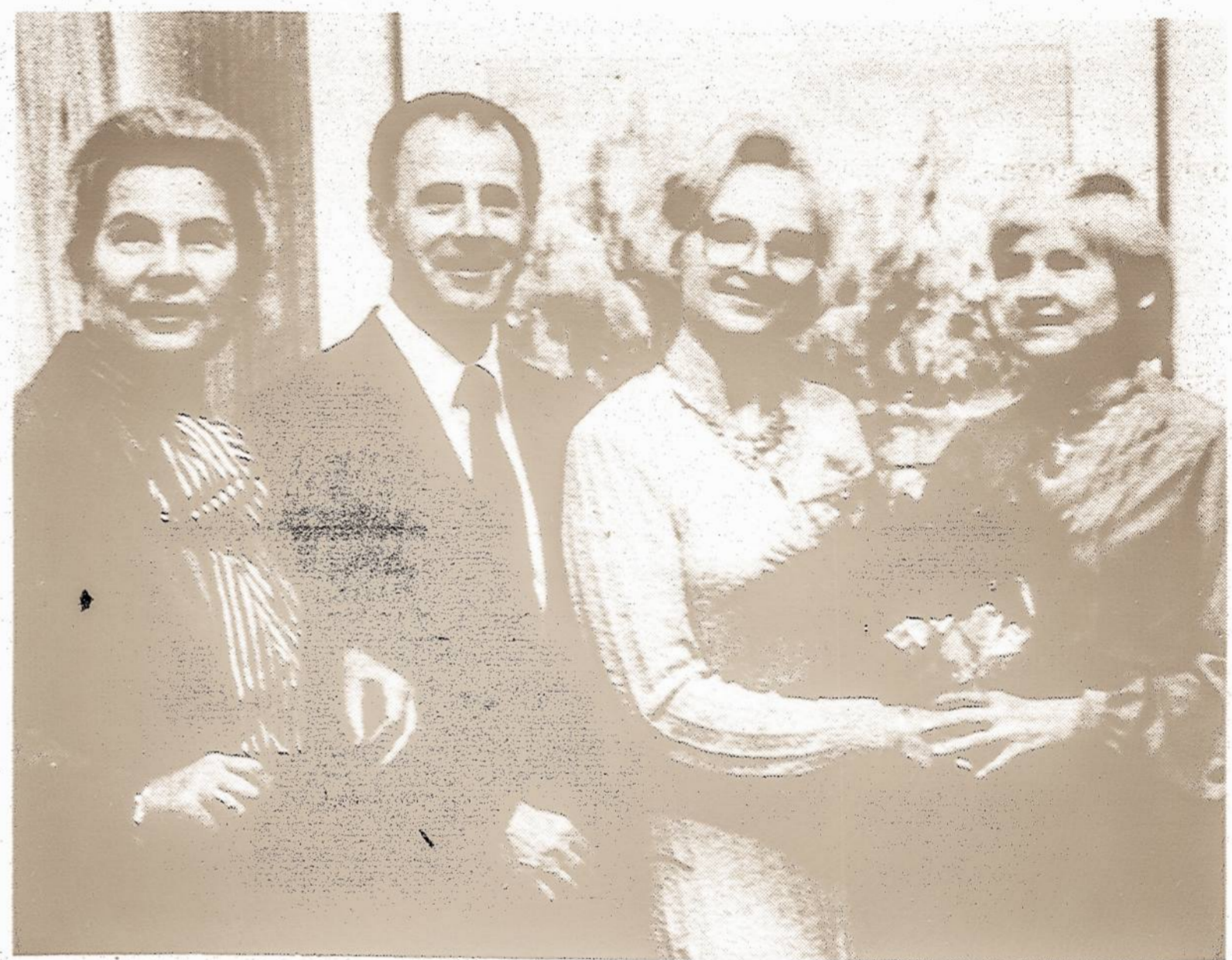
įeina Chicago ir jos apylinkės. Todėl spalio 30 d. Jaunimo centre surengtas banketas, kurio metu buvo vakarienė, grojo neolituano orkestras, vadovaujamas Algio Modesto, ir estradinių dainų programa atliko Linda Ruzgaitė-Burbienė.

Chicagiečiai gausiai dalyvavo ir Lietuvių Dienų rengimą parėmė. Buvo pabrėžiama, kad II-ją Pasaulio Lietuvių dienų programoje bus net penki didžiuliai renginiai:

PLB-nės seimas, V PL Jaunimo kongresas, II PL Sporto žaidynės, VI-ji Dainų šventė, "I Lituani" operos pastatymas Chicagos centre ir dar visa eilė kitų kultūrinių įvykių, kurie greitai bus paskelbti spaudoje II-ją Pasaulio Lietuvių dienų renginių kalendoriuje.

Iš JAV L.B-ės Bostono apygardos suruošto L.B-ės trisdešimtmečio minėjimo, koncerto-balius spalio 2 d. Bostone. Nuotraukoje—koncertinę minėjimo dalį atlikę: solistė Daiva Morgirdaitė-Richardson ir jai akompanavęs—dr. Saulius Čibas. Jono Urbono nuotr.

Iš dailininkės Ringailos Zotuvienės parodos Detroite, rugsėjo 25-26 d. d. Nuotraukoje—Detroito dailininkės su JAV LB KV vykdomuoju vicep-ku ir Detroito apylinkės pir-ku Jonu Urbonu. Iš kairės: dail. Stasė Smalinskienė, Jonas Urbonas, dail. Ringailė Zotuvienė ir Danguolė Jurgutienė.

Jaunieji Ūdriai atlieka programą Clevelande. Iš k. į deš.: Baltija, Darius ir Almis Ūdriai. Akomponuoja jų mamytė Rūta. VI. Bacevičiaus nuotr.

JAUNIMO Ruoša 5-JAM KONGRESUI

Chicago, Ill. Penktasis Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas ruošiamas 1983 m. liepos 1-24 d. Kongreso atidarymas liepos 1 d. II-ojo Pasaulio Lietuvių Dienų bėgyje Chicagoje.

Stovykla ruošiamą liepos 4-10 d. d. Oberlin College, netoli Cleveland, Ohio. Atstovai toliau keliaus į Trent Universitetą prie Toronto, Ont., Kanadoj studijų dienoms liepos 11-20 d. d.

Montreal, Que. liepos 22-24 d. d. įvyks vietinės spaudos konferencija, koncertas, banketas ir oficialus V PLJK uždarymas.

DETROIT, MICH. — 1982. IX. 14 išleistas V PLJK pirmininkės Violetos Abariūtės kalba *Mes dirbame — nors tylime*. Kongresui ruošti komitetas tokio sąstato: Violeta Abariūtė, pirmininkė; Aldona Petrauskaitė, pirmininkės pavaduotoja; Rita Neverauskaitė ir Kristina Veselkaitė, kosekretorės; Arvydas Šepetys, išdininkas, Rusnė Kasputienė, stovyklos Techninės ruošos komisijos pirmininkė; Gabija Petrauskienė, Kongreso akademinės programos komisijos pirmininkė; Laima Beržinytė, Studijų dienų techninės ruošos komisijos pirmininkė, Rasa Lukoševičiūtė, uždarymo techninės ruošos komisijos pirmininkė; Saulius Čyvas, PLJS valdybos atstovas, Antanas Saulaitis, SJ, PLB valdybos atstovas, ir Zita Kripavičiūtė, informacijos pakomisijos pirmininkė. Visų komisijų pirmininkės sudariusios savo komisijas ir šiuo metu darbai vyksta.

TORONTO, ONT. Akademinės programos komisija posėdžiauja kas savaitė: jau yra parinkusi pagrindinę mintį V PLJK kongreso programai: *Suprask, iš kur kilęs, kad žinotum kas esi, kad žinotum kur eiti ir kaip ten patekti*.

Akademinės programos komisijos ruošiamas Kongreso Vadovo pirmoji dalis jau išleista. Keturių dalių Vadovas bus naudojamas visuose kraštuose besiruošiančiam Kongresui jaunimui. Numatoma išleisti vadovo antrąją dalį.

KRIAUCĖLIŪNŲ PREMIJA JAUNIMUI

Dr. Leono ir Irenos Kriaučeliūnų šeima savo mirusiam sūnui ir broliui prisiminti skiria kasmetinę

EUGENIJAUS KRIAUCĖLIŪNO PREMIJA

Premijai skirti sąlygos tokios:

1. Eugenijaus Kriaučeliūno \$1000 dolerių premija skiriama lietuviui jaunuoliui, geriausiai pasireiškusiam raštais (lietuvių, anglų, ar kita kalba), veikla, organizaciniu veiklumu, ar jaunimo vienetei (sambūriui, tautinių šokių grupei, jaunimo chorui, sporto būreliui), geriausiai reprezentavusiam lietuvius ir Lietuvą vienerių metų bėgyje;

2. Premijai gauti asmenis ar vienetus raštu pasiūlo jaunimo organizacijų vadovybės, jaunimo grupės, vyresniųjų organizacijos ar paskiri asmenys iki kiekvienerių metų gruodžio 31 d. (pašto antspaudas);

Vienybė, 1982 m. spalio 30 d.

Liepos 2 d. talentų vakarą Conrad Hilton viešbutyje praves satyros teatras Antras Kaimas. University of Illinois at Chicago nuo birželio 21 iki liepos 8 Architecture and Urban Design pastate bus sustatyta jaunųjų menininkų paroda.

CHICAGO, ILL. — 1982. IX. 19 V PLJK Atidarymo komisijos posėdyje dalyvavo V. Abariūtė, R. Kemežaitė, G. Antanaitytė, O. Barškėytė, J. Kapačinskas, R. Kubiliūtė, B. Šontaitė. Oficialus atidarymas įvyks University of Illinois at Chicago penktadienį, liepos 1 d. 2 val. p. p.

OBERLIN, OHIO — 1982. X. 16. Birutė Bublienė, Rusnė Kasputienė ir Viktorija Lenkauskaitė posėdžiauvo su Oberlin kolegijos administracijos atstovu Kongreso stovyklos patalpų, finansų programos ir tvarkos klausimais.

CLEVELAND, OHIO — 1982. X. 12. V PLJK pirmininkė atvyko pasitarimui su informacijos pakomisija.

AUSTRALIJA. — Laima Beržinytė praėjusią vasarą pravedė Kongreso pasiruošimo kursus septyniose Australijos kolonijose.

EUROPA. — V PLJK pirmininkės V. Abariūtės Kongreso reikalais praėjusią vasarą buvo aplankyti penki Europos kraštai.

BRAZILIJA. — Arvydas Žygas, būdamas Pietų Amerikoje skleidė informaciją ir pravedė diskusijas apie PLJK. Sao Paulo mieste 1982. IX. 25. Brazilijos LJS pravedė V PLJK atstovų rinkimus. Atstovais išrinkti Flavijus Bacevičius, Klaudijus Butkus, Markus Lipas, Irena Martinaitytė, Milda Remeničiūtė, Markus Sauka, Kristina Valavičiūtė, Arnaldas Zizas ir Sofija Žutautaitė.

KOLUMBIJA. — Kęstutis Slotkus lapkričio mėn. pradžioje šaukia Kolumbijos lietuvių jaunimo informacinį susirinkimą V PLJK klausimais.

3. Premijuotino asmens ar jaunimo vieneto tinkamumui įvertinti sudaroma Jury komisija, kurion po vieną atstovą skiria Pasaulio Lietuvių Bendruomenės jaunimo reikalams vadovas, Pasaulio Lietuvių Jaunimo sąjungos valdyba ir JAV Lietuvių Jaunimo sąjunga, o du atstovus paskiria Kriaučeliūnų šeima;

4. Jury komisija, aptarusi asmens ar vieneto tinkamumą premijai, ją skiria balsų dauguma iki 1983 metų vasario 15 d. ir susitaria su Kriaučeliūnų šeima dėl premijos įteikimo laiko ir pobūdžio;

5. Premijai asmenys ar vienetai siūlomi raštu, nurodant tiksliai premijai tinkamumo motyvus, ir siunčiami: EUGENIJAUS KRIAUCĖLIŪNO PREMIJOS KOMISIJAI, 12500 Pawnee Rd., Palos Park, Illinois, 60464.

Ramunė Plioplytė [kairėje], metus laiko stažavosi Vilniaus universitete, su akt. Nijole Martinaityte ir Geniumi Procuta Santaros-Šviesos konferencijoj Tabor Farmoje.

Clevelando inžinierių ir architektų susirinkime kalbėjo dr. D. Bieliauskienė apie savo kelionę per Kiniją į Tibetą. Nuotraukoje inž. E. Klėmas prisega gėlę dr. Bieliauskienei.

Vlado Bacevičiaus nuotr.

PLJS jaunų dailininkų rinktinė meno paroda

1983 m. birželio 21-liepos 9 d. d. Pasaulio Lietuvių Dienų metu įvyks ir Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos jaunųjų dailininkų rinktinė meno paroda. Paroda tęsis tris savaites ir bus išstatyta Illinois universiteto Chicagoje architektūros fakulteto (School of Architecture, Art, and Urban Planning) meno galerijoje.

Parodos oficialus atidarymas įvyks birželio 24 d. 5-7 val. vak. Lietuvių kilmės jaunimas iki 33 m. amžiaus kviečiamas savo darbų skaidres ar nuotraukas įteikti komisijos pirmininkei Birutei Šontaitėi, PLD Raštinė, 5620 S. Claremont Ave., Chicago, IL 60636. Kiekvieną skaidrę ar nuotrauką reikia pažymėti savo vardu ir pavarde, pavadinimu, technika ir dydžiu. Skaidres ir nuotraukas prašoma įteikti iki 1983 m. kovo 1 d. Skaidrės ir nuotraukos bus grąžinamos tik kartu atsiuntus adresuotą ir užmokitą voką (self-addressed, stamped envelope).

Ši paroda suteiks progą mūsų talentams pasirodyti ne tik lietuvių, bet ir plačiai amerikiečių visuomenei. Jauni lietuviai dailininkai skatinami savo darbų skaidres kuo greičiau įteikti. Turintys klausimų prašomi kreiptis tuo pačiu adresu.

Ritonė Rudaitienė
II PLD Informacijos Vadovė

LIETUVIS TECHNIKOS INSTITUTO VEDĖJAS

New Britain, Conn. veikia privatus technikos institutas—New England Technical Institute, kuriam vadovauja rašytojos Nelės Mazalaitės artimas giminaitis—Anthony Mazalas. Jis yra ne tik instituto prezidentas, bet ir savininkas.

A. Mazalo tėvai yra atvykę iš Lietuvos, o jis pats 1918 m. gimęs Hartford, Conn. Gerai kalba lietuviškai.

Be savo tiesioginio darbo yra veiklus ir lietuviškoje bei amerikietiškoje visuomeninėje veikloje. Jis priklauso Lietuvių veteranų Sabonio postui, yra šv. Trejybės vyrų klubo išdininku ir šv. Trejybės lietuvių parapijos anglų kalbos lektoriumi. Taip pat yra Lietuvių Amerikos piliečių klubo Hartforde pirmininkas.

Jis labai domisi ir savo tėvų kraštu, kuriame 1979 metų vasarą viešėjo 10 dienų. Tuomet jis aplankė Vilnių, Kauną, Šiaulius, Raseinius, Kretingą. Lietuva ir jos žmonės jam labai patikę.

Anthony Mazalas taip pat yra Mazal Electronics Inc. savininkas ir prezidentas Newington, Conn. Ši kompanija projektuoja specialias antenas TV, projektuoja ir gamina antonomis dalis. Jis yra vyriausias inžinierius Sound Technology, Inc., Enfield, Conn., kur projektuojami elektronikos gaminiai, kurių dauguma yra A. Mazalo išrasti.

Reikia pažymėti, kad A. Mazalas yra išradęs ir įregistravęs daug patentų. Taip pat yra patikrinęs ir recenzavęs McGraw Hill leidyklos rankraščius liečiančius elektroniką.

"The Violations of Human Rights in Soviet Occupied Lithuania, Report of 1981" išėjo iš spaudos. Išleido JAV Lietuvių Bendruomenė. Redagavo dr. Tomas Remeikis, padedamas Br. Nainio.

Dėmesio jauniems muzikams: vokalistams, pianistams, instrumentalistams! Dar galima užsiregistruoti dalyviu į muzikos konkursą—festivalį, kuris įvyks lapkričio 13 d. Dievo Motinos parapijos auditorijoje, Cleveland, Ohio. Dalyvių amžius 16-30 metų.

Skambinkite: Andrius Kuprevičius, 216 321-1719

Rengia JAV LB Kultūros Taryba

LIETUVIAI CHICAGOJE

Aušros Vartų parapija spalio 10 d. atšventė savo gyvavimo 75-erių metų sukaktį. Vysk. Vincentas Brizgys vadovavo koncelebracinėms Mišioms, kartu laikant su juo Marijonų vienuolijos vyriausio vadovo asistentui kun. Donaldui Petraičiui, provinciolui kun. Viktorui Rimšeliui ir dar dešimčiai kunigų. Pamokslą sakė buvęs tos parapijos klebonas kun. Jonas Savukynas. Po Mišių parapijos salėje apie 400 žmonių dalyvavo vakarieneje ir akademinėje programoje. Jubiliejų rengė dabartinis klebonas kun. Antanas Kelpšas su komitetu.

Chicagos Jaunimo Centro tarybos pirmininku išrinktas prof. dr. Jonas Račkauskas, sekretore Irena Kerelienė. Valdybos pirmininke pasiliko Irena Kriaučeliūnienė, vice-pirmininku Henrikas Laucius, sekretore Alė Steponavičienė, izdininku ir reikalų vedėju Viktoras Diminskis, korespondente Birutė Jasaitienė. Pareigūnai išrinkti 1982-1983 metam.

Aktorė Ingrida Blekytė sėkmingai atlieka vieną pagrindinių vaidmenų Court teatro statomame George Bernhard Shaw veikale You Never Can Tell. Court teatras Hyde Park rajone, 55 ir Ellis gatvių sankryžoje. Spektakliai vyksta nuo trečiądienio iki šeštadienio 8 val. vak. Sekmadieniais—2:30 ir 7:30 v. v.

Rašytojo Vinco Krėvės 100 m. gimtadienio minėjime lapkričio 12 d. 7:30 val. vak. Jaunimo centro kavinėje programoje dalyvaus Henrikas Paškevičius, Julius Lintakas ir Rimas Vėžys. Rengia Dzūkų draugija.

Lituanistikos Katedrai Jono Kelerto vardu aukojo jo sūnūs—Algimantas Kelertas MD iš Brookfield, IL ir Julius Kelertas iš Richland Center, WI.

JAV LB Vidurio Vakarų apygardos valdybos pakviestas Clevelando vyrų oktetas, vadovaujamas R. Babicko, lapkričio 14 d., sekmadienį, koncertuos Jaunimo centre Chicagoje.

Dr. Leonas Šulas, kuris Pittsburghe, Pa. specializuojasi urologijos srityje, neseniai kartu su savo žmona Dalia, irgi medicinos gydytoja, lankėsi Lietuvoje. Jis dažnai atvyksta pas savo tėvą Praną ir Magdaleną Šulaičius į Chicagoją.

Dainavos ansamblio ruošiamas veikalas Vilniaus pilies legenda Chicagoj. Marijos aukštesniosios mokyklos salėj atliktas spalio 30 ir 31.

Jonas Simanavičius, buvęs Kanados Lietuvių Bendruomenės ir I-ųjų Pasaulio Lietuvių Dienų rengimo pirmininkas, atstovavo Kanados Lietuvių Bendruomenei II-ųjų Pasaulio Lietuvių Dienų organizatorių ir talkininkų posėdyje, kuris dr. Antano Razmos pastangomis buvo sušauktas rugsėjo 19 Ateitininkų namuose, Lemont, Ill.

Tradicinis Operos balius, kasmet rengiamas su laimėjimais, šiemet įvyks lapkričio 20 d. Tautinių namų salėje. Šokiam gros vėl Neo-Lituanų orkestras. Rengėjai kviečia Chicago ir apylinkių lietuvius gausiai dalyvauti ir tuo padėti Lietuvių Operai tęsti kultūrinę bei meninę veiklą. Stalus galima rezervuoti pas Op. vice-pirm. Jurgį Vidžiūną, kuris taip pat suteiks ir visas kitas informacijas, telef. 767-5609.

Aldonos Veselkienės vadovaujamas Lietuvių Tautodailės instituto Chicagos skyrius "Galerijoje" spalio 19-31 dienomis rengė dail. Anastazijos Tamošaitienės kilimų ir grafikos parodą. Parodos atidaryme buvo parodytas dokumentinis filmas apie dailininkų Tamošaičių kūrybą ir sodybą Kanadoje, prie Kingston, Ont.

Viktoras Šatas spalio 5 d. įvestas į naujas West Towns Realtors sąjungos prezidento pareigas. Iškilmės vyko Giannoti restorane, 7711 Roosevelt Road.

Invokaciją sukalbėjo kun. J. Prunskis. Po banketo vaišių kalbėjo Illinois atstovų rūmų narė Judy Topinka ir kongresmanas J. Erlenborn, reikšdami viltį, kad artėja geresni ekonominiai laikai. Į pareigas įvesdinti naujos valdybos nariai.

Pirm. V. Šatas pasakė kalbą apie viltingą šios organizacijos veiklą. Dalyvavo daug nejudomų nuosavybių prekybininkų, ir advokatų, bankininkų su šeimomis.

Poetas Kazys Bradūnas išleido savo jauniausią dukrą Lionę už clevelandiečio Andriaus Kazlausko. Mišių metu švė. M. Marijos Nekalto Prasdėjimo bažnyčioje jaunuųjų moterystę palaimino ir žodį pasakė ateitininkų dvasios vadas kun. Stasys Yla. Abudu jaunieji yra veikliai dalyvavę lietuviškame gyvenime

Pagerbė kunigą dr. Juozą Prunskį

Spalio 10 d., Chicagos lietuviai pagerbė Lietuvių žurnalistų sąjungos, Lietuvių rašytojų draugijos garbės narį, redaktorių, publicistą, 36 knygų autorių, visuomenininką kun. dr. Juozą Prunskį jo 75-erių metų amžiaus ir 50-ties metų kunigystės sukaktį proga. Pagerbimą organizavo apie 30 įvairių organizacijų.

Darbo komitete buvo: pirm. Karolis Milkovaitis, nariai—Jonas Jokubka, Alicija Rugytė, Birutė Jasaitienė, Marija Remienė, Stasė Semėnienė, Matilda Marcinkienė.

Pradėta mišiomis Jėzuitų koplyčioje. Jas atnašavo pats sukaktuvininkas su daugeliu kitų kunigų. Giedojo solistai Dana Stankaitė ir Algirdas Brazis, vargonais palydint Aloydui Vasaičiui.

Buvęs sukaktuvininko mokinys Jėzuitų provincijolas kun. Leonas Zaremba prisiminė sukaktuvininką iš mokslo dienų.

Po pamaldų, Jaunimo Centro didžiojoje salėje buvo minėjimas. Pradėjo komiteto pirm. Karolis

Lietuvoje metus laiko viešėjęs dail. Stephen Anaya [šonu į kamerą] rodo Lietuvos dailininkų kūrybą fotografo A. Urbos sodyboje Union Pier, Mich. Iš kairės: A. Šlutas, A. Urba, "Bunny" Savickis, E. Šulaitis, V. Zalatorius.

Svečiuose pas dailininką Petravičių

Grįžtant iš Santaros-Šviesos konferencijos pasitaikė proga pasisvečiuoti pas dail. Viktorą Petravičių, dabar gyvenantį Union Pier, Mich. Ten jis kartu su žmona yra įsikūręs labai jau reto pobūdžio sodyboje, kuri savo originalumu išsiskiria iš viso miestelio pastatų. Pats gyvenamasis namas yra apipaišytas Petravičiaus braižo piešiniais, kėmas pristatytas dailininko sukurtų skulptūrų, o visas vidaus pilnas senų ir naujų Petravičiaus kūrinių—grafikos, tapybos ir kt.

Pats dail. Petravičius buvo laimingas susilaukęs tiek daug svečių, nes grįžtančiųjų iš Sodus, Mich. buvo dešimtys. Jis ir jo geras prietelius Rimas Vėžys svečius vaišino konjaku ir liepė pasirašyti tiesiai ant pačio stalo. Prašė pažymėti spaudoje, kad Santaros-Šviesos stovykla baigėsi pas Petravičių.

Dail. Petravičius su savo talkininkais tuomet planavo naują parodą, kuri prasidės lapkričio 2 d. (tęsis iki 20 d.) Galerijoje, 744 N. Wells St. Parodai yra numatomas originalus atidarymas.

Dail. V. Petravičius (gim. 1906 m.) yra vienas iš seniausių ir

Dail. Viktoras Petravičius savo sodyboje Union Pier, Mich., su Vienybės red. kolektyvo nariu Ed. Šulaičiu. Dailininko darbų paroda atidaroma lapkričio 2 d. Galerijoje, 744 N. Wells St., Chicagoje.

žymiausių dar tebegyvenančių lietuvių grafikų. Dailės parodose jis dalyvauja nuo 1931 metų, taigi jau daugiau negu pusę šimtmečio.

Netoli dail. Petravičiaus yra kito lietuvių menininko—žymaus fotografo Alekso Urbos sodyba. Šalimais dar gyvena vienas menininkas lietuvis, skulptorius "Bunny" Savickis, kuris savo išvaizda primena senovės lietuvių vaidilą.

Cia tuo laiku viešėjo ir metus laiko Lietuvoje praleidęs dail. Stephen Anaya, kuris visiems parodė iš Lietuvos atsivežtus meno kūrinius. Iš Lietuvos atvykęs fotografas Viktoras Kapočius susirinkusius supažindino su savo meniškais fotografijomis. Dviejų kontinentu lietuvių—Kapočius ir Urba pasikeitė savo kūriniams.

Visiems buvo įdomu pabendrauti, pamatyti kažką tai naujo ir tokia patirtis buvo nepaprastai naudinga. E. Tyl.

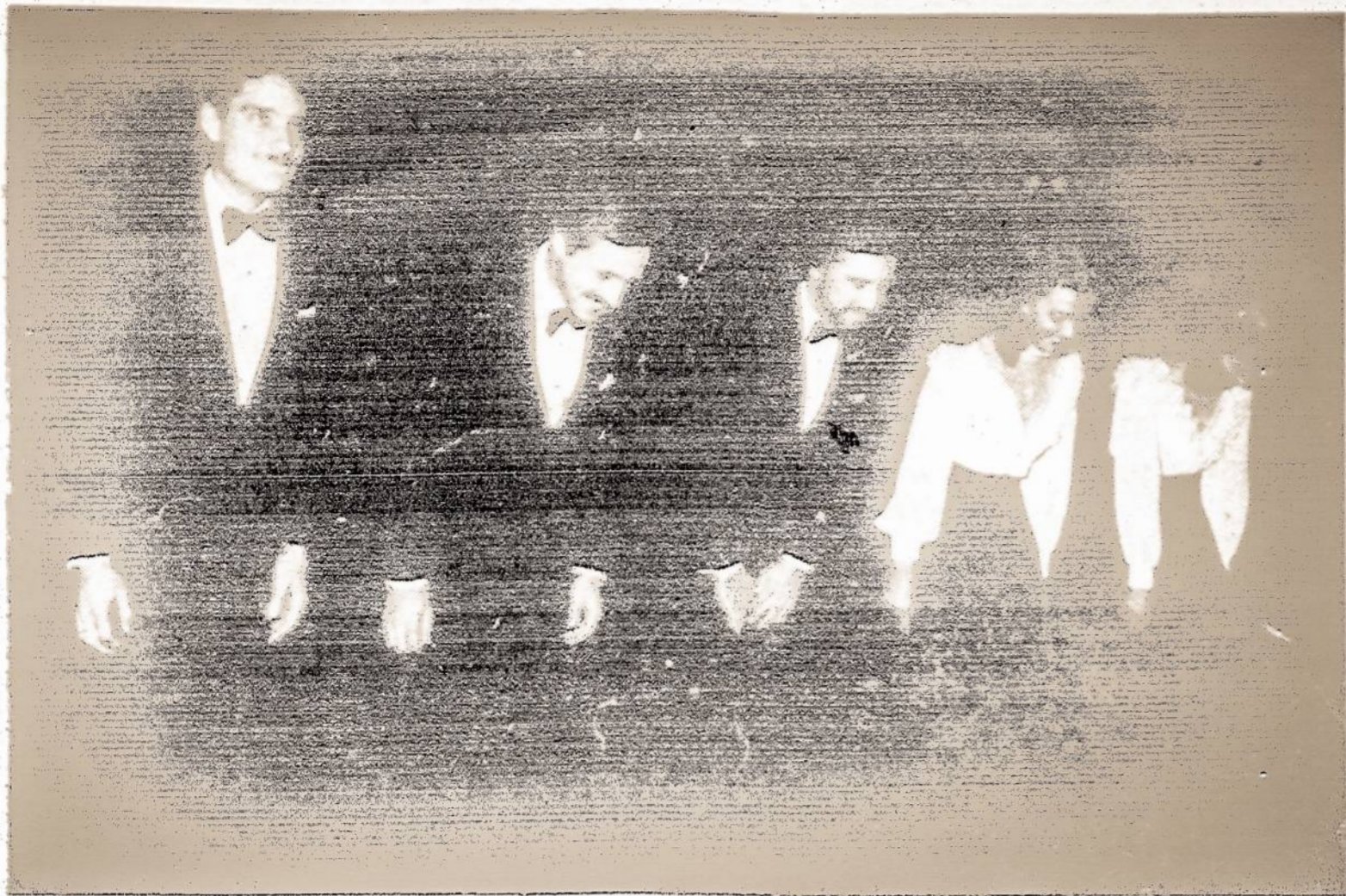
SANDARIEČIAI PAGERBS VLIKO PIRM. DR. K. BOBELĮ

Sandaros 77 kuopa, Chicagoje, gruodžio 11 d. Dariaus-Girėno salėje rengia banketą, kuriame bus atžymėta Sandaros 68-erių metų sukaktis ir pagerbtas dideliu pasišventimu dirbęs Lietuvos laisvinimo darbą VLIKO pirmininkas ir ALTO garbės pirmininkas dr. Kazys Bobelis.

Šokiams gros Neo-Lituanu orkestras.

Šandaros 77 kuopos pirmininku yra Vyto Uznsys.

Vienybė, 1982 m. spalio 30 d.

New Yorko mišrus vokalinis kvartetas "Harmonija" dėkoja publikai už aplođimentus Margučio koncerte. Iš k. į d.: akompaniatorius M. Yatkauškas, P. Tutinas, vadovas V. Ralys, B. Ralytė-Malinauskienė, R. Bobelytė-Brittan. Nuotr. P. Malėtos

Margutis, feljetonai ir Harmonija

Spalio 17 d. Chicagos Jaunimo Centre Margučio vadovas Petras Petrutis surengė dvigubą pramo-gą—feljetonų konkurso paskelbimą ir New Yorko Harmonijos mišrus kvarteto koncertą.

Margutis vis yra pasišovęs Chica-gon atvežti mažiau matytus arba visai dar čia negirdėtus vienetus. Ir ši kartą jis pristatė naują vieneta, pasivadinusį Harmonijos vardu. Du jauni vyrai—V. Ralys (jis yra ir vieneto vadovas), P. J. Tutinas ir dvi jaunos, gražios moterys—R. Bobelytė-Brittan, R. Ralytė-Malinauskienė chicagiečių gausią publiką visai smagiai nutei-kė. Prie jų dar reikia pridėti ir tretį—M. Yatkaušką, kuris suma-niai akompanavo.

Svečių iš New Yorko repertuaras buvo gana gausus, nors naujų dalykų nedaug tebuvo. Šiaip jau dainos daug kur girdėtos, popula-rios ir nuotaikingos. Kai kurios ir visai linksmos. Tokio pobūdžio pro-grama publikai, atrodo, patiko, nes dainuotojai sugebėjo klausytojus į save patraukti.

Pradžioje dainavo keturiose, tada sekė mišrus duetas, o po to scenoj pasirodė vėl visi.

Po pertraukos buvo moterų due-tai, kurias sekė vyriškių pasirody-mas. O pabaigai—vėl išėjo visi keturi.

Ilgą laiką publika svečių iš New Yorko nenorėjo nuo scenos paleisti. Pradžioje dainininkai davė naujų dainų bisui, o jų pritrūkus-kartojo jau dainuotąsias, kurioms publika daugiausiai plojo.

Smagu buvo matyti gerą daini-ninkų pasiruošimą ir puikią balsinę medžiagą. Jų kiekvienas gali dai-nuoti ir solo, kas jau yra nemažas dalykas.

Parengusi naują programą, Har-monija, vėl turėtų atvykti į Chica-gą, o su dabartiniu repertuaru ga-lėtų apvažiuoti visas Amerikos lie-tuvių kolonijas, nors kai kuriose šis vienetas jau yra dainavęs.

Patį programą pradėta Margučio vedėjo Petro Petručio, kuris pa-skelbė surengto feljetono konkurso laimėtojus. Buvo pranešta, kad I premiją gavo būvęs newyorkietis dr. H. Lukaševičius iš St. Peters-burgo, Floridoje. Jo feljetoną, ku-ris laimėtoju atnešė \$250, su įsi-jautimu perskaitė akt. Julius Balu-

Vienybė, 1982 m. spalio 30 d.

tis. Antroji premija—\$150 atiteko R. K. Vildžiūnienei, o trečioji—\$100—B. Auginui. Iš viso konkurse dalyvavo 29 autoriai su 30 feljeto-nų. Mecenatų vardu žodį tarė Irena Kriaučeliūnienė. e.š.

NAUJAS "MARGUČIO" KONCERTAS

Nespėjo nuskambėti "Margučio" surengto New Yorko "Harmonijos" koncerto dainų aidai, o jau yra suplanuotas naujas renginys. Jame programą atliks svečiai iš Vakarų Vokietijos. Pirmą kartą Chicagoje dainuos sol. Vilija Mozuraitytė—mezzo-soprano. Solistė su pagyri-mu yra baigusi Kauno J. Gruodžio aukštesniąją muzikos mokyklą. 1981 m. rugpjūčio mėnesį su tėvais persikėlė į Vakarų Vokietiją. Da-bar studijas gilina Hamburgo aukš-tojoje muzikos mokykloje. Koncer-te taip pat dalyvaus pianistė Ra-minta Lampsatytė-Kollars ir smui-kininkas Michael Kollars.

NAUJA ALGIMANTO KEZIO FOTOGRAFIJŲ KNYGA

Nuo spalio 1 iki 5 d. keturių Chicagoje Kroch's ir Brentano kny-gų parduotuvių vitrinose buvo iš-statyta Algimanto Kezio fotografi-jų parodėlė. Fotografijos—iš naujai leidžiamos knygos apie Chicagos miestą. Knyga pavadinta "Chicago-Kezys". Išleido universiteto leidyk-la. Chicagoje.

Skelbiama kas teisingai atpažins nuotraukose vaizduojamas Chica-gos vietoves, tam leidykla dovanos knyga.

Komp. Bruno Markaitis, SJ, iš Santa Monica, Cal., buvo atvykęs į Chicagoją Jėzuitų posėdžiams. Šiuo metu rašo trijų veiksnių operą Romo Kalantos tragedijos temati-ka.

Antanas Rekašius, žinomas Lietu-vos kompozitorius šiuo metu vieši Chicagoj, o Detroite pas gimines svečiuojasi Palangos gydytojas dr. Milvydas.

Romas Kasparas, 1600 S. Joyce, Apt. 1609, Arlington, Va. 22202, USA, redaguoja PLB-nės visų kraštų veiklos pranešimus, kurie bus išspausdinti Pasaulio Lietuvių Dienų leidiny.

Chicagos meno galerijose ir parodose

JONAS KIZNIS

Chicago & Midwest Gallery Guide 1982 m. spalio laidos 7 p. įrašyta lietuvių Galerija, Art Galle-ry, 744 N. Wells ir Chicago Ave. sankryžoj.

Galeriją pradėjo ir šiuo metu ją veda Algimantas Kezys, SJ. Ši dailės lietuvių institucija nėra pato-gioj vietoj—nėra erčios automobi-liam, išskyrus gatvę. Galerijos ap-linkoj yra ir kitų įvairios paskirties galeriju.

Už nedideles patalpas Galerija moka aukštą nuomą. Pagal sutartį ji patalpas turės laikyti iki 1983 m. balandžio m. Ji, tačiau, sugebėjo gauti paramos iš Federalinės val-džios fondų, skirtų etninių grupių kultūrinei veiklai skatinti.

Galerijai linkint geriausios sėk-mės pastebėtina, kad jos ateitį gal daugiausiai lems jos ruošiamų pa-rodų kokybė, estetinė jų vertė, ir tais renginiais publikos susidomėji-mas. Lietuvių visuomenei privalu nepamiršti šios institucijos, dir-bančios kultūriniam tikslam.

Vasaros pabaigoje, rugsėjo 7-26, Galerijoj vyko Lietuvių liaudies meno paroda, suruošta Lietuvių Tautodailės Instituto, Chicago sky-riaus.

Parodoje vyravo audiniai. Daž-nas sienos tarpas pulsavo iškabintų audinių ritmu, tviskėjo įvairiom spalvomis. Vertikaliai ir horizonta-liai susikryžiuavę ritmai paverčia drobės į languotas, preciziškai at-liktas spalvingas struktūras.

Ekspozitai parodoje suskirstyti į keliolika skyrių pagal jų prigimtį ar paskirtį ir pagal jų autorius.

Parodos kataloge ekspozitai taip išdėstyti.

Aldona Veselka: Pavasaris, Paukščiai, Miško draugai, Sūduva, Keista gelė.

Lietuvių tautiniai drabužiai: Aukštaitija, Kapsai. Rankom aus-tos juostos.

Keramika: Marija Gaižutis, Julija Smilga, Adomas Vaitkevičius.

Kalėdų šiaudinukai: Marija Krau-čiūnas, sr. M. Perpetua, Paulina Vaitaitis.

Velykų margučiai: Rūta Daukus, Marija Gotceitas, Marija Kraučiu-nas, Dana Petkūnas, Paulina Vai-taitis.

Mezginiai liaudies dailės moty-vais: Stasė Tallat-Kelpša.

Juostos: Kazys Bartašius.

Sienų kabikai ir rankom austi dalykai: Ada Dragūnaitis.

Įvairūs rankom austi audiniai ir juostos: Violeta Atkinson, Daiva Gogola, Daina Kojelis, Lydija Lie-pinaitis, Helen Norkus, Vida Ri-mas, Ilona Rūbas, Audronė Tamu-lis, Dalia Varanka, Aldona Unde-ris.

Medžio raiziniai: Jurgis Daugvi-la, Antanas Paskočimas.

Lietuvių tautiniai drabužiai iš įvairių provincijų: 8 spalvoti ekspoz-itai iš kolekcijos LFAJ, Chicago Skyriaus, Anastazijos ir Antano Tamošaičių.

Staltiesė ir lininis rankšluostis, seselių Kazimieriečių, paskolinti Lietuvių Kultūrinio muziejaus.

Kraičio skrynčia—Antanas Tamošaitis.

"Lithuanian Folk Art Institute" (LFAJ) vertimas į "Lietuvių Tauto-

dailės Institutas" nėra tikslus. "Lietuvių liaudies menas" ir "lietu-vių tautodailė" nėra identiškos to-lygios (tapatingos) sąvokos.

Lietuvių dailei lietuvių liaudies menas yra ta gaivi gilioji versmė, maitinanti jos nacionalines šaknis. Lietuvių Tautodailės Instituto už-mojis žadinti dėmesį lietuvių liau-dies menui, skatinimas jo gamybos ir jo gaminių ekskonavimas parodo-se yra svarbus veiksnys tautinės kultūros ugdymui, tautinės sąmo-nės formavimui. Sąmoningas lietu-vis yra nacionalinis turtas, kliūtis ir problema utopistam, pasaulio užkariautojam. Nuo rugsėjo 28—spalio 17 Galerijoje vyko M. Biru-tės Stankinaitės kūrinių paroda: tapyba ir ranka spalvinti atspau-dai. Spalio 19-30 Galerijoje vyko Anastazijos Tamošaitienės gobe-lėnų paroda, globojama Lietuvių Tautodailės Instituto.

ŽIBUNTAS MIKŠYS ČIURLIONIO GALERIJOS

Jau daug metų, gal virš dvide-šimt, kai Ž. Mikšys paliko ši kontinentą. Nepatiko jam šis kraš-tas tarp dviejų vandenynų. Pagy-venės kiek Chicagoj, Detroite, New Yorke, jis grįžo į Europą, pasirinkęs ilgesniam pobūviui Pa-ryžių.

Mikšys turėjo parodų nevienam krašte: jų buvo V. Vokietijoje, Italijoje, Prancūzijoje ir kur kitur. Pirmieji jo darbai yra iš V. Vokie-tijos prieš emigruojant į JAV, rašmeniniai darbai. Po to ėjo lino-leumo raiziniai, kostiumų eskizai, tiksliau sakant, kostiuminės figū-ros. Mikšio mėgiamas kostiuminės figūros sietinos su kostiumų kom-ponavimo studijom, jam studijuo-jant teatrą Stuttgarte (1947-49), tuo pačiu metu ir tapyba.

Mikšio miniatiūrom, lygiai ir kitiem jo kūriniams, būdinga ramus kruopštumas: Švariai atliktas dar-bas, išbalansuota kompozicija. Mo-dernaus meno pagrindinis nerimas yra formos problema, bėgimas nuo formos, nors galiausiai vis tiek siužetui turi būti surasta estetinė formulė.

Mikšio kūriniuose pats siužetas suranda sau tinkamiausią išraiškos būdą. Jo miniatiūros primena geros klasikinės poezijos punktelių ar grakštų tvirtai sukompanuotą so-netą.

Jo grafikos paroda įvyko Chica-goj rugsėjo 17-spalio 3, 1982 Čiur-lionio Galerijoj, 5620 S. Claremont Ave.

KAZIO BRADŪNO POEZIJOS REČITALIS

Spalio 3 d. vakarą Latvių namuo-se, Rockville, Md. Washingtono LB apylinkė surengė Kazio Bradūno poezijos rečitalį. Įvadinį žodį tarė rašytojas Antanas Vaičiulaitis. Poetas Bradūnas paskaitė savo eilių iš trylikos rinkinių. Šiuo metu jis rengia spaudai jau keturioliktąjį rinkinį.

Poetas pradėjo pačiais pirmai-siais ir užbaigė pačiais naujausiais eilėraščiais, daugeliu atvejų papa-sakodamas ir apie jų atsiradimą. Programai pasibaigus, publika iš-pirko visus Bradūno tryliktosios eilių knygos "Užeiga prie Vilniaus vieškelio" egzempliorius.

Pasaulyje vis labiau dominasi rusų kalba.
L. Brežnevas

MŪŠIS UŽ DERLIŲ

Dabartinės rusų imperijos Achilo kulnis tebėra žemės ūkis. Nežiūrint gigantiškų pastangų nuo Stalino mirties, aruodai per lėtai pilnėja ir neužtikrina gyventojams pakankamai maisto, o pramonei žaliavų. Visasąjunginis partijos plenumas gegužės mėnesį Maskvoje priėmė naują "Aprūpinimo maisto produktais programą" iki 1990 m.

Sios programos pradinius vykdymo rezultatus Lietuvoje apsvarstė vadovaujančių žemės ūkio darbuotojų pasitarimas Vilniuje rugsėjo viduryje. Pagrindinę kalbą pasakė Lietuvos klp pirmasis sekretorius Petras Griškevičius, pažymėdamas, kad ir šių metų rezultatai "mes negalime būti patenkinti!" Jo preliminariniais apskaičiavimais šimetinis grūdų derlius bus 2,8 milijono tonų arba ketvirčiu gausesnis negu pernai. Tai vidutinis derlingumas—maždaug 25 cent grūdų iš hektaro. Pernai tebuvo maždaug 20 cent. Nežiūrint šių pagerėjusių rezultatų, nei grūdų, nei cukrinių runkelių, nei ypač bulvių planai šimet nebus įvykdyti.

Negeresni reikalai ir gyvulininkystėje, kurioje Lietuvos žemės ūkis specializuojasi. Jautienos gamyba, lyginant su praėjusiais metais, sumažėjo 7%. Kiaulių skaičius ne tik neatkurtas, bet dargi 5% mažesnis negu pernai. Pieno gamyboje vos vos pasiektas praeitų metų lygis, kuris nebuvo labai aukštas—maždaug du ir pusė milijono tonų. Dalinė kaltė čia tenka pašarų gamintojams.

Tiesą, ir Amerikoje šiemet kiaušienos gamyba nustumta iki 1975 m. lygio, bet už tai grūdų, ypač kukurūzų derlius, bus rekordinis.

Privati gamyba

Griškevičius atvirai pripažino, kad šiookie tokie laimėjimai pieno, paukštienos ir kiaušinių gamyboje pasiekti "dėl to, kad gerokai daugiau produkcijos... gaunama iš gyventojų asmeninių pagalbinių ūkių". Jis mano, jog šioje srityje "dar nepanaudotos visos galimybės".

Nežiūrint to, partijos politika nukreipta visai kita linkme. Vietoj to, kad toliau būtų skatinama privati iniciatyva, duodanti tokių gerų rezultatų, bus steigiami nauji "rajonų agropromoniniai susivienijimai", kurie koordinuos "visų agropromoninio komplekso partnerių pastangas". Šiems susivienijimams vadovaus žemės ūkio valdybų viršininkai, kurie neseniai tapo rajonų vykdomųjų komitetų pirmininkų pirmisiais pavaduotojais ir savo žinioje turi keliasdešimt specialistų.

Kita priemonė žemės ūkio gamybai skatinti yra specialistų pervedimas iš valdymo organų į gamybą, į kolūkius ir tarybinius ūkius. Atro-

Šilutės gyvulininkystės kompleksas iš paukščio skrydžio.

do, kad šios priemonės viena kitai prieštarauja, nes iš vienos pusės kuriamos naujos biurokratinės organizacijos, o iš kitos—mažinamos specialistų gretos tose organizacijose.

Skelbiama, jog pokario metais Lietuvoje paruošta daugiau kaip 85 tūkstančiai žemės ūkio specialistų, jų tarpe 20 tūkstančių su aukštuoju išsilavinimu. Dabar kasmet aukštojo žemės ūkio mokslo diplomus gauna 1200 specialistų. Vidutiniškai vienam ūkiui tenka daugiau kaip 33 specialistai su aukštuoju arba viduriniu mokslu.

Oficialų susirūpinimą žemės ūkiu patvirtina žinios, ateinančios iš Lietuvos betarpiai. Krautuvėse trūksta mėsos, sviesto, daržovių. Už tai vykdoma milžiniška propaganda įtikinti gyventojus, jog naujoji partijos "Aprūpinimo maisto produktais programa" išspręs visas problemas.

Kultūra

Viena tam tikro materialinio skurdo priežastis Lietuvoje yra sąmoningas vyriausybės lėšų atitraukimas nuo aprūpinimo sferos ir jų skyriams kultūriniais reikalams. Trečiojo Lietuvos kultūros darbuotojų suvažiavimo proga tenykštis finansų ministras R. Sikorskis pateikė duomenų šiai tezei pailustruoti.

Pernai iš respublikinio biudžeto teatrų, koncertams, leidykloms, spaudai, kinui, radijui, televizijai, bibliotekoms, kūrybinėms sąjungoms ir muziejams buvo skirta 66 mln. rublių. Į šią sumą neįeina žymios profsąjungų, įmonių, kolūkių ir kitų organizacijų lėšos, skiriamos kultūros reikalams.

Pavyzdžiui, naujieji akademinio dramos teatro rūmai valstybei kainavo 5 mln. rb, operos teatras—dvigubai tiek. Vilniaus universiteto

rekonstrukcijai 400 m. jubiliejaus proga išleista apie 13 mln. rb. Televizijos ir radijo išlaidos per metus siekia beveik 198 mln. rb.

Lietuvoje yra 11 profesionalių teatrų, kurie per metus duoda apie 3,4 mln. rb nuostolio, kas reiškia, jog valstybė už kiekvieną, atėjusį į teatrą pažiūrėti spektaklio, primoka po du rublius, o į operos ir baleto teatrą—net 4 su puse. Valstybinis pučiamųjų orkestras "Trimitas" 1981 m. turėjo 137 tūkstančius rb nuostolio, o ansamblis "Lietuva"—net 267 tūkst. rb. Tik estradinės muzikos ansambliai baigė metus su 400 tūkstančių rb pelno.

Net ir prie kino, kuris Lietuvoje labai populiarus, valstybė prideda į metus po maždaug 5 mln. rb. Kino teatrų ten yra 1349, įskaitant ir 1146 kinui rodyti įrenginius kaime. Juos per metus aplanko 50 mln. žiūrovų. Tad vidutinis Lietuvos gyventojas į kiną per metus nueina maždaug 20 kartų.

Grožinės literatūros leidimas pernai davė 200 tūkst. rb. nuostolių. Šiais metais prozos ir poezijos kūrėjams bus išmokėta 400 tūkst. rb honoraro. Per pastaruosius 40 metų Lietuvoje išleista 60 tūkst. pavadinimų knygų.

Knygos užderėjo

Praėjusiais metais keturios iš valstybinio biudžeto finansuojamos leidyklos ir Enciklopedijų redakcija išleido 1003 pavadinimų knygas bendru 16,2 mln. egzempliorių tiražu. Vidutinė knygos apimtis buvo 11 leidybinių lankų. Vienas lankas prilygsta 16 puslapių.

Tarp išėiviams naudingų ar įdomių neseniai pasirodžiusių knygų yra IX "Lietuviškosios tarybinės enciklopedijos tomas, II ir paskutinis kalbininko J. Balčikonio raštų tomas K. Navicko "Nacionalinių

santykių raida Tarybų Sąjungoje", nauja L. Šepečio "Modernizmo metmenų" laida ir V. Drotvino "Lietuvių kalba mokykloje", I knyga.

Tarp vertimų yra amerikiečių rašytojo Nathaniel Hawthorne "Namas su septyniais frontonais", Rabindranato Tagorės romanai ir apysaka vienoje knygoje "Gyvenimo žabangos/Keturi gyvenimai", prancūzų E. ir Ž. Gonkūrų "Žerminė Laserte. Dienoraštis" ir olando Multatulio klasikas "Maksas Havelaras arba niderlandų prekybos bendrovės kavos aukcionai".

Tarp vaikų literatūros naujovių yra V. Portapo "Šimtas meteorologijos mišlių", E. Selelionio eilėraščiai "Strazdanėlės", ir gražiai A. Makūnaitės iliustruota Albino Žukausko apsakymų knygelė "Kai užaugo šešėlis".

Kontroversinės figūros

Vincas Krėvės 100 m. gimimo sukaktis šimet iki spalio mėnesio Lietuvoje prisiminta gana kukliai, nors išėivijoje ji paminėta plačiai. Apie Krėvę profesorių įdomių atsiminimų "Literatūroje ir mene", IX.18. numeryje, paskelbė K. Janauskas, "Jaunystės prie traukinio" autorius. Jis ne tik palankiai pasakoja apie Krėvę, bet taip pat ir apie išėivius Bernardą Brazdžionį bei Beni Babrauską jų studentavimo laikais.

Aktorius-skaitovas T. Vaisieta Vilniaus filharmonijoje, vėliau Šiauliuose skaitė savo muzikinę-literatūrinę kompoziciją Krėvės sukakčiai. Jis paskaitė "Galvažudžio" istoriją, "Silkes", "Žento" fragmentą, dvi scenas iš "Skirgailos" ir "Dainą apie arą". Dailės muziejaus kanklių trio kai kur jam pritarė su V. Bagdono ir R. Žigačio kūrinių. "Naujų knygų" žurnalo 7-tas numeris išidėjo spalvotą Krėvės gimtosios trobos nuotrauką Subartonių kaime, Dzūkijoje.

Dėmesio verti ir kontroversinio "Naujosios Romuvos" redaktoriaus 1931-1940 Juozo Keliučio atsiminimai apie dailininką V. Eidukevičių, spausdinti per kelis numerius "Literatūroje ir mene" rugpjūčio ir rugsėjo mėnesiais. Keliotis už savo "reakcinę" veiklą pabuvojo keliolika metų šaltesniuose kraštuose, bet į senatvę neva reabilitavosi ir dabar retkarčiais rodo si tenykštėje spaudoje.

Teigiamas paminėjimo toje pačioje "Literatūroje ir mene" susilaukė ir newyorkietis dailininkas Vytautas Jonynas, kuris visą vasarą praleido Lietuvoje ir redakcijoje pasidalino teigiamais viešnagės išpuodžiais. Panašaus dėmesio susilaukė ir fotografas iš Massachusetts J. Dovydnas, Vilniuje eksponavęs 120 savo darbų, tarp kurių buvo nemaža Chicagos vaizdų.

Naujoji Akmenė pirmąją telefonų skaičiumi Lietuvoje. Rajone 100 gyventojų tenka 14 aparatų. Bendrai Lietuvos kaime kasmet įjungiamas po 800 telefonų.

Vienybė, 1982 m. spalio 30 d.

Laisvės paminklo šventinimo iškilmės

Cleveland, Ohio. — Sekmadienį, spalio 24 d. Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos šventovės varpu muzika kvietė lietuvius rinktis šventovės aikštėje atstatyto Laisvės paminklo šventinimo iškilmėms.

Pirmasis paminklas, kurį Clevelando lietuviai, minėdami savo iškūrimo čia šimtmetį pastatė prie Neff gatvės šventovės aikštėje, buvo pašventintas 1973 m. gegužės 13 d. Paminklo projektuotojas ir statybos vykdytojas buvo inž. arch. Eduardas Kersnauskas.

1981 kovo 27 naktį neblaivūs jaunuoliai, lėkdami automobiliu Neff gatve, užvažiavo ant paminklo ir jį sunaikino. Išliko tik tai Rūpintojėlio skulptūra, skulpt. Ramojaus Mozoliausko darbas.

Dievo Motinos parapija, vadovaujama kun. Gedimino Kijausko, S. J., tuojau pradėjo ruošti paminklo atstatymui. Gavus pinigų iš apdraudos įstaigos ir aukų iš mecenatų ir rėmėjų, darbas buvo planingai varomas pirmyn.

Užtruko pusantros metų. Dabartinis, naujai atstatytas paminklas atrodo imponantiškai, išlaikytas tas pats stilius, truputį didesnis, aukštesnis, daugiau erdvės aplink jį, daugiau gėlynų. Įrengti šeši gelžbetoniniai, architektūriškai apipavidalinti stulpeliai, kurių pagrindinė paskirtis yra apsaugoti paminklą nuo automobilių. Ir atstatyto paminklo projektuotojas ir statybos vykdytojas—inž. arch. Eduardas Kersnauskas.

Daug žmonių buvo apsupę paminklą, kai trimito garsai pranešė apie iš šventovės išeinančią procesiją su jaunimu, organizacijų atstovais, kunigais, paminklo statytojais ir Clevelando miesto regijono vyskupu James P. Lyke.

Susirinkusiems giedant Lietuva brangi, visų lietuvių vardu Lietuvos žemės žiupsnį į paminklo žemę įbėrė Izabelė Jonaitienė. Maršo garsams aidint, degantį fakelą atnešė pirmojo paminklo aukuro ugnį

uždegusio a. a. Stasio Barzduko anūkas Danius Barzdukas, kurį atlydėjo Grandinėlės, skaučių, skautų, jūrų skautų ir moksleivių ateitininkų atstovai.

Aukuro ugnį uždegė mūsų šių laikų naujieji knygnešiai, Juozas ir Ona Žilioniai. Pakeliamos vėliavos—Amerikos, Lietuvos Vyčiai, Lietuvos—skautai, Bažnyčios—studentai ateitininkai. Amerikos himną giedojo Vladas Plečkaitis, Čiurlionio ansamblio valdybos pirmininkas, solistas ir bendruomeninio giedojimo vadovas Dievo Motinos šventovėje. Lietuvos himną ir Marija, Marija giedojo visi.

Mišių auka

Grįžtančią šventovėn procesiją sutiko vargonų (R. Brazaitienė) ir trimito (A. Miškinis) America, the Beautiful garsai. Mišias koncelebravo vysk. J. Lyke, ir kunigai—G. Kijauskas, J. Kidykas, L. Miola, prof. kun. C. Davis.

Mišių metu giedojo visi tikintieji, vadovaujami Vlado Plečkaičio. Pamokslą pasakė vysk. James P. Lyke.

Pilnutėlė šventovė sekė aukojimo procesiją, kur jaunimas nešė gėles mecenatų ir rėmėjų vardu, degančią žvakę mirusiųjų geradarių atminimui, šventės leidinį, šventės ženklelius paminklo statytojams ir Rūpintojėli-dovana Vyskupui.

Klebonas kun. G. Kijauskas padėkojo vyskupui Lyke ir visiems prisidėjusiems šio paminklo atstatymui ir šios šventės surengimui. Dabar paminklas visų mūsų. Rūpintojėlis sugrįžo į savo namus.

Po pamaldų vysk. J. Lyke, lydymas kun. Kijausko, atsilankė parapijos svetainėje ir kalbėjosi su ten gausiai atsilankiusiais parapijiečiais ir svečiais. Mažoj parapijos salėj buvo pusryčiai Vyskupui ir paminklo statytojams. Čia buvo įteikti stilingi šia proga pagaminti ženkleliai su Rūpintojėlio simboliu ir data—1982 X 24. Trumpai kalbė-

Vysk. James P. Lyke prie naujai atstatyto Laisvės paminklo prie Dievo motinos šventovės Clevelande su kleb. kun. G. Kijausku, arch. E. Kersnausku ir kitais, kurie padėjo atstatyti paminklą.

Vlado Bacevičiaus nuotr.

jo vysk. Lyke ir kun. Kijauskas.

Visos iškilmės buvo Vlado Dauto nufilmuotos ir Juozo Stempužio užkorduotos.

Koncertas

Šventės proga Dievo Motinos parapija pakvietė Clevelando Filharmonijos orkestrą su dirigentu William B. Slocum ir Antanu Sme-

tona, pianistu-solistu.

Apie 600 klausytojų su dideliu dėmesiu ir pasigėrėjimu išklusė Antonin Dvorak Karnavalo uvertiūrą, Ludwig van Beethoven I-ji koncertą fortepijonui, su solistu Antanu Smetona, ir Johannes Brahms IV-tąją simfoniją.

Ši simfoninį koncertą parėmė mecenatai ir rėmėjai, suaukoję \$1,800.00. Jų aukos ir gausi klausytojų auditorija pilnai padengė visas simfoninio koncerto išlaidas.

•••

Didinga šventė jau istorinis faktas. Ji daugeliui suteikė ir džiaugsmo, ir pasididžiavimo. Nedidelė lietuvių grupė pajėgia įvykdyti projektus, kurių gal neišdrįstų imtis ir keleriopai didesnių ir pajėgesnių tautybių ar religijų grupės.

Ir šiuo momentu dėkingumo akys krypsta į Dievo Motinos parapijos vadovą kun. Gediminą Kijauską, kuris nuo pat pirmos parapijos perėmimo dienos kasmet be pertraukos ką nors gražaus, vertingo ir prasmingo padovanoja Clevelando lietuviams.

[Informacija iš Parapijos leidinio]

TUKSTANTINĖ LAISVĖS FONDUI

Detroito lietuvis rugpjūčio 25 d. vėl atsiuntė \$1000 Amerikos Lietuvių Tarybos laisvės fondui, kurio palūkanos būtų naudojamos Amerikos Lietuvių Tarybos vedamiems Lietuvos laisvinimo darbams, saugant pagrindinį kapitalą Lietuvai atkurti.

Clevelando Philharmonijos Orkestro dalyviai su dirigentu William B. Slocum prie Laisvės paminklo.

Po paminklo pašventinimo jie koncertavo su pianistu Antanu Smetona. Vlado Bacevičiaus nuotr.

THE ENGLISH VIENYBĖ

OUR ROOTS—MŪSŲ ŠAKNYS:

Let's Talk Turkey, Lithuanian Style

ALGIRDAS BUDRECKIS

As Thanksgiving approaches thoughts turn to images of succulent roast turkey. Whether you prefer white meat or dark, a drumstick or a slice of the breast, you must admit that turkey is the normal fare in November and December. The American turkey (*meleagris gallopavo*) and his Yucatan spotted cousin (*meleagris ocellata*) have been domesticated by certain Indian tribes prior to the arrival of European colonists. The European colonists misnamed the bird. The Spaniards first brought the turkey back to Europe from Florida in 1524. Since they thought that the New World was India, they named the turkey "pavo indicus" in Latin. In 1548 the French named the turkey "coq d'Inde" which was later corrupted to "dinde" and "dindon". The concept that the turkey came from India was later picked up by the Poles and Ukrainians—*indyk*, and the Russians—*indiuk* (or the archaic *indeiskij petuch*).

The English colonists fared no better with names. The name "turkey" was originally applied to the guinea fowl (*numida meleagris*). The guinea fowl and his mate the guinea hen were originally imported from Guinea. It was a domestic fowl native to West Africa with a featherless head, round body and dark feathers spotted with white. Related to the pheasant, this bird was imported to England through Turkey and for a while was called the "turkey cock, and "turkey hen". For a time the English equated the guinea fowl

with the American fowl.

The turkey reached Lithuania via Poland at the end of the 16th century. The inventory of the estate of Šlienava (near Kaunas) in 1582 listed among the barnyard fowl "a pair of turkeys" (*kurov kalakuckich para odna*) and in 1596 the estate of Eirimaičiai (in Radviškis township) listed two turkeys (*kurov kolakuckich dve*). Thus, as the inventory items in Old Slavonic indicate, Lithuanian scribes differentiated between ordinary and domestic hens (*paprastosios* or *naminės vištos*) and "kalakutinės vištos" (turkeys). The 1599 inventory for the estate of Žarėnai in Polish listed: "two turkeys" (*indikow dwa*). The late 16th century inventories demonstrate that the turkey was still not popular among the townsfolk, farmers and estate farm hands. The noble turkey as many other cultural innovations was introduced by and remained the food for the landed gentry, *ponai*. Konstantinas Širvydas in his trilingual dictionary listed the turkey as "Indyk . . . gallus indicus. Gaydis iš Indios". The description "gaydis iš Indios" shows that the turkey was still not too popular among the common folk of Lithuania by the middle of the 17th century.

Eventually the Lithuanian peasant's palate became accustomed to the taste of noble tom turkey. The "kalakutinis gaidys" was shortened to the "kalakutas". "Kalakutas" is the term adopted by most Lithuanian dialects and is the standard Lithuanian term for the "meleagris gallopavo".

To be continued

Symposium on Lithuanian Questions

A symposium on Lithuanian questions sparked great interest recently. It was held at the Lithuanian National Hall in Chicago on October 3, 1982 which was filled to capacity.

The main speakers were: Mrs. D. Bindokienė, a Lithuanian writer and teacher in the Lithuanian schools, Mr. Stasys Lozoraitis, Jr., a representative of Lithuania at the Holy See, and Mr. Domas Krivickas, a former professor and an adviser of the Lithuanian Legation in Washington, D. C. They stressed the need to have strong Lithuanian schools with numerous pupils, encouraged to make efforts to have more Lithuanian young people interested in national activities, informed about the favorable attitude of Pope John Paul II towards Lithuanians, expressed their satisfaction that at the Parliament of Europe a resolution was introduced concerning the rights of the Baltic States to regain independence. The master of ceremo-

nies was Mr. Jonas Jurkūnas. The symposium was organized by the Social Activities committee of the Lithuanian American Council whose chairman is Dr. Leonas Kriaučeliūnas.

NEW DIRECTOR OF PUBLIC RELATIONS FOR BALTIC COMMITTEE

Anita Bedelis has been selected as the new Director of Public Relations for the Joint Baltic American National Committee in Washington, D. C. She is of Latvian descent, a native of Milwaukee, Wisconsin, a 1981 graduate of St. Olave College, earning a B. A. degree in history and political science. Miss Bedelis has served as an intern in the Washington offices of Senator William Proxmire and Congressman Berkeley Bedell. After graduation, Miss Bedelis was employed by the Embassy of the United Arab Emirates.

GRAND DUKES OF LITHUANIA

COMPILED BY P. LELIS

MINDAUGAS 1250-1263

Paralleling the growth of the Moscow state was the rise in the West of the Grand Principality of Lithuania, which by the fourteenth century had gained control over the basin of the Dnieper, the river which had formed the commercial axis of the Kievan State.

Impelled by pressure from the Teutonic knights in the early part of the thirteenth century, the various tribes of Lithuania united under duke Mindaugas to prevent being overwhelmed one by one. Mindaugas seized Grodno (*Gardinas*), which became his capital and drove east up the valley of the Niemen (*Nemunas*) into Russian territory. Pressed on one side by the Russian duke Alexander Nevsky, and on the other side by the German knights, Mindaugas gave up his paganism and embraced Roman Christianity in the hope

that the knights would halt their crusade against his people.

He was crowned as first King of Lithuania, receiving king's crown from Pope Innocent IV in 1253.

But his hopes did not materialize. Mindaugas returned to his pagan ways and took stern vengeance upon the Teutons by raiding and devastating their provinces of East Prussia. His harsh measures to subdue the other Lithuanian Dukes provoked stubborn opposition and Mindaugas with his two sons was assassinated in 1263, the very year of Alexander Nevsky's death in Russia.

vytenis

Following Mindaugas' death a half century of civil war, anarchy and fratricide broke out among tribal Lithuanian Dukes such as: Treniota, Tautvilas, Vaišvilkas, Švarnas, Traidenis. The rule of Vytenis, ended in 1316 with the appearance of Grand Prince Gediminas.

In the next issue—Gediminas

LETTERS

Dear Editor:

My wife and I so often discuss and marvel at the sacrifices and dedication you, Valerie and sister Anne devote to Juozas Tysliava's cause, to exert every effort to keep the newspaper *Vienybė* at least solvent, to expand and perpetuate it.

Your tireless work for the Lithuanian cause and the Lithuanian community is admirable. The small check is only a small token of appreciation. We carry a great respect and deep affection for the entire *Vaivada* family and the memories of Juozas. I am reading one of his books of poems during my short week ends at the shore.

Anne joins me in wishing you the Blessings of Good Health, at least one small gratifying reward for your efforts to keep *Vienybė* visiting the homes of Lithuanians all over the country.

Sincerely,
Charles S. Cheleden
Philadelphia, Pa.

Dear Editor:

A compliment for Edward Sulaitis for his article on Širvydas:

Metai be Vytauto Širvydo". What a nice eulogy. I was one of his correspondents.—Still have a few of his letters. He knew a lot of my old friends and we discussed many things via letters!

His untimely death was wholly unexpected and he still had plenty to write about the old Lithuanians and their activities.

My father knew the 1st publisher of *Vienybė*—and he subscribed to *Vienybė* until he died. He was a charter member of SLA.

Sincerely,
Louise Eurkoos—age 88
Washington, D. C.

Dear Valerie Tysliava:

Enclosed please find a check made out to *Vienybė*—to be used for the purpose of continuing its path to the 100th year anniversary of this great newspaper *Vienybė*.

Mrs. Zachary Fisher
New York, N. Y.

Lithuania's friendly relations with England were initiated by Grand Duke Kęstutis, who signed a trade pact with England in 1342, designating the port of Palanga as the principal point of embarkation and debarkation.

Vienybė, October 30, 1982

TRIJŲ NEWYORKIEČIŲ KUNIGŲ ŠVENTĖ

Spalio 21 d. dinamiškam dvasininkui apaštališkam protonotarui prelatui Jonui Balkūnui suėjo 80 metų amžiaus sukaktis. Gimęs 1902 m. Moltby, Pa., Amerikoje jis spėjo baigti pradinę mokyklą, kai jam prisiėjo su tėvais vykti į Lietuvą.

Tenai mokėsi Marijampolės gimnazijoje, o 1919 m. įstojo į kunigų seminariją, kur išbuvo iki 1933 m. Tais pačiais metais sugrįžęs į Ameriką, jis pradėjo teologijos studijas Niagaros universitete. Į kunigus išventintas 1926 m. gegužės 29 d.

Vikaravo Apreiškimo, Angelų Karalienės parapijose, o nuo 1933 m. paskirtas Maspetho Viešpaties Atsimainymo par. klebonu, iš kurio pareigų pasitraukė 1972 m.

Jo rūpesčiu pastatyta viena gražiausių lietuviškų bažnyčių. Dalyvavo gausybės organizacijų veikloje, ugningas kalbėtojas, vienas Lietuvių Bendruomenės organizavimo iniciatorių Amerikoje, spaudos darbuotojas.

Už nuopelnus 1948 m. pakeltas į Very Rev. Msgr., 1961 m. — į Right Rev. Msgr., o 1972 m. gavo apaštališkojo protonotaro titulą ir privilegijas.

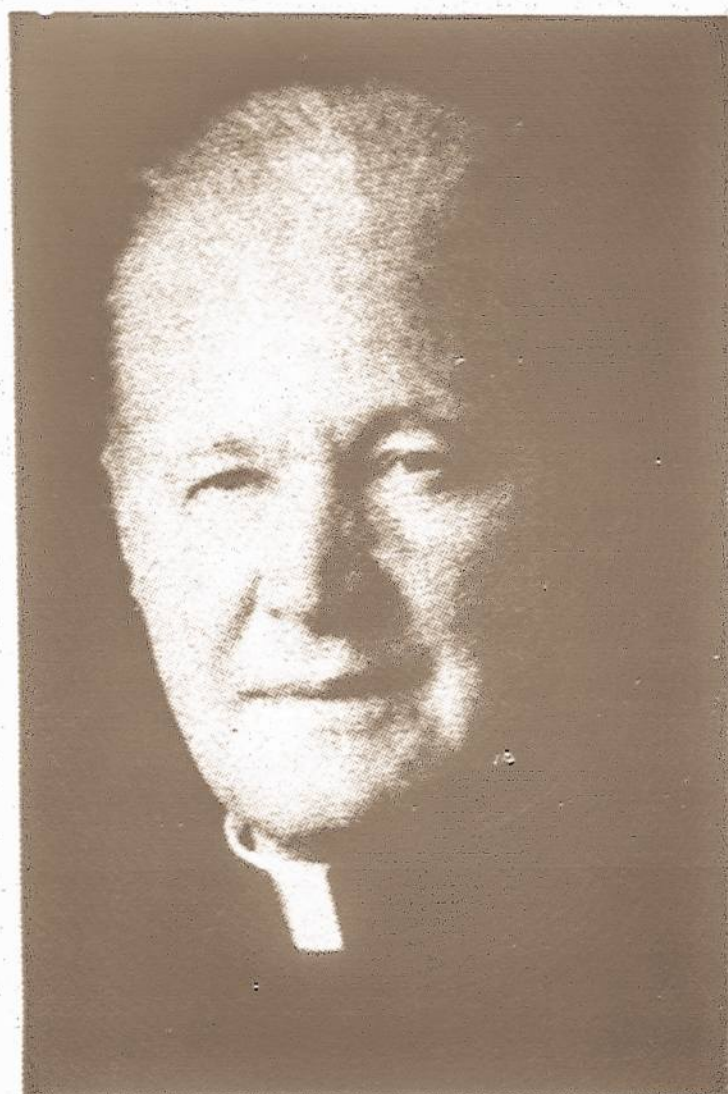
Šiuo metu gyvena ir darbuojasi St. Petersburg Beach, Fla., bet skraido po visą Ameriką, kai tik kur jo prireikia.

Spalio 21 d. Apreiškimo parapijoje besidarbuojantis ir newyorkiečiams gerai pažįstamas visuomeninėje veikloje kun. Antanas Račkauskas paminėjo savo 75 m. amžių, 1982 m. spalio 30 d.

žiaus sukaktį. Jis gimęs 1907 m. Telšių aps. Mokėsi Telšių kunigų seminarijoje ir baigė jos pirmojoje laidoje. Kunigu išventintas 1934 m. Vikaravo Tveruose ir Kuršėnuose, nuo 1939 m. klebonavo Šventosios uoste, ten buvo ir laivo "Prezidentas Smetona" kapelionu. Į Ameriką atvyko 1950 iš Vokietijos.

Spalio 24 d., sekmadienį, per 12:15 val. mišias formaliai į prelatą buvo pakeltas Viešpaties Atsimainymo Maspetho parapijos klebonas kun. Pranas Bulovas. Jį prelatu pakėlė popiežius Jonas Paulius II rugsėjo 20 d. per Brooklyno vyskupą Francis J. Mugavero. Dabar ceremonijas pravedė to vyskupo vikariato vadovas prel. Gerald J. Langelier. Po pamaldų parapijos salėje įvyko priėmimas.

Prel. Pranas Bulovas

Naujasis prelatas yra New Yorko apylinkės lietuvis dvasininkas, gimęs 1916. 2. 21 ir augęs bei mokslus ėjęs Brooklyn-Queen's vietovėse.

Prelatas Pranas Bulovas kunigu išventintas 1943 m. rugp. 8 d.; jo 40 metų kunigystės sukaktis kaip tik bus 1983 metais.

Savo kunigystės pirmąjį dešimtmetį apaštalavo su lietuvišiais Marijonais, mokytojaudamas gimnazijoje, vikaraudamas ir sėkmingai vedamas misijas Lietuvių parapijose. Brooklyno vyskupijon išijungė 1931 m., o į Atsimainymo Lietuvių Parapijos Maspeth dvasinę tarnybą paskirtas 1956 m. Taigi jis čia veikia jau 26-uosius metus.

Nuo 1972 m. lapkričio 5 sėkmingai vadovauja parapijos veiklai atsakingose klebono pareigose.

Sudėtinga parapija savo nariais, pareikalauja įvairios ir sudėtingos pastoracijos. Atsimainymo parapija yra tautinė—lietuviška, asmeniška. Lietuviai katalikai gauna visokeriopą religinį patarnavimą. Prel. Pranas Bulovas gerai kalba lietuviškai, mielai patarnauja. Jis rūpinasi lietuviškąją giesme, palaiko parapijos chorą, turi lietuvių vargonininką su kuriuo nuolat sielojasi choro narių pagausėjimu ir jų giedojimu bažnyčioje bei surengiant koncertus.

Atsimainymo parapijoj Suma giedama kiekvieną sekmadienį, 11 val. ryto. Į Sumą ir kitas lietuviškas pamaldas prelatas nuolat ragina lietuvius gausiai dalyvauti, giedoti ir klausyti lietuviško žodžio.

Lietuvos Vyčių 110 kuopos nariai ypatingai pasiryžę dalyvauti lietuviškose pamaldose, ypač kiekvieną trečią mėnesio sekmadienį. Naujasis prelatas globoja Vyčių veiklą, būdamas vyčiu, L. V. Apskritis Dvasios Vadu.

Kai 1981 m. rugs. 27 d. prie Atsimainymo bažnyčios buvo iškeltas didingas Lietuviškasis kryžius, prelatas Pranas Bulovas pareiškė: "Aš noriu pasakyti kad visi žinotų, jog Atsimainymo lietuvių parapija yra gyva ir kad turi išlikti lietuviška, ką liudys šis didingas lietuviškasis paminklas—Kryžius su iš Lietuvos atvežtom šventųjų statulėlėm ir ten nukalta kryžma; gal tai įkvėps lietuvius ilgai ilgai išsilaikyti lietuviškose parapijose".

Prel. Pranas Bulovas ištikimai vykdo Vyskupijos uždavinius, skiriamus parapijai, ypač Vyskupijos labdarai, misijoms paremti.

Prel. Pranas Bulovas savo kunigišką paguodą nuoširdžiai neša ligonims, sergantiems namuose, ligoninėse ar globos namuose. Jis savo gailėstingumo ranką ištiesia daugeliui vargšų, kurie beveik pastoviai kreipiasi į jį ir gauna pagalbos. Įjungiant jo sėkmingą parapijinį administravimą, prelatas yra vispusiškai užsitarnavęs įvertinimo, kurį ir gavo prelato paaukštinimo garbingą titulą.

Lietuviai ir visi parapijiečiai džiaugiasi savo Dvasios vadovo Prelato Bulovo poaukščiu, jam reiškia savo nuoširdžiausius sveikinimus, jo intencija meldžiasi ir toliau sėkmingai dvasiniai ir administraciniai parapijoje vadovauti. Dieve, laimink ir stiprink naująjį prelatą Praną Bulovą. Ypatingu nuoširdumu reiškia sveikinimą Lietuvių Kunigų Vienių, N. Y. N. J. Apskritis, kun. Stasys Raila, Seseles Pranciškietės Urbana ir Damien.

Iškilių proga priėmimą salėje surengė Jungtinės parapijos draugijos. Porengiui vadovavavo Olga Brady.

KR.

120 METŲ NUO MAIRONIO GIMIMO

Jeį po amžių kada skaudūs pančiai
nukris
Ir vaikams užtekės
nusiblaivęs dangus,
Mūsų kovos ir kančios,
be ryto naktis
Ar jiems besuprantamos bus?

1982 m. lapkričio 2 d. minime 120 metų sukaktį nuo lietuvių tautos dainiaus Maironio gimimo. Maironis yra ne tik poetas, patriotinių eilėraščių autorius, bet ir vienas iškiliųjų krikščionių.

Krikščioniškosios demokratijos idėjos aptinkamos lietuvių tautoje gana anksti, tačiau pirmoji rašyta krikščionių demokratų programa pasirodė 1904 m. caristinėj Rusijoje, kur trys Petrapiilio Dvasinės Akademijos profesoriai Maironis-Mačiulis, Dambrauskas-Jakštas ir Pranciškus Būčys, vėliau vyskupas, paskelbė pirmutinę rašytą

Iš laiškų Vienybei

Gerbiamas Redaktorau,

Tenka kiek pasisakyti dėl Jūsų laikraštyje, rugsėjo 15 dienos nr. atspausdinto Eltos pranešimo "LKB Kronikų 455 puslapių anglų kalba".

Ten pirmoje pastraipoje yra taip rašoma: "Šią 455 puslapių knygą išleido Loyola universiteto Chicagoje leidykla". Bet tai ne pilnas pranešimas, kuris klaidina visuomenę. Turi būti . . . knygą išleido Loyola universitetas kartu su LKB Kronikoms Leisti s-ga, kuri praktiškai visą leidimo darbą ir atliko. Ji parūpino vertėjus, jiems apmokėjo už darbą, surado spaustuve, taipgi parūpino ir minėto Loyola un-to prorektorius tėvo Donald Hayes, S.J. įžanginį žodį, kurio projektą sąjungos valdyba pati jam pateikė. Šiomis žiniomis pasinaudojęs, jis ir tą prakalbą parašė.

LKB Kronikoms Leisti sąjunga, dabar sutrumpinusi savo vardą į Lietuvos Kronikos Sąjungą, pakėlė ir šios knygos spausdinimo išlaidų sunkią naštą ir pasirūpino jos išsiuntinėjimu po visą pasaulį. Pirmą knygą buvo atspausdinta lietuvių lėšomis tokio plataus tiražo—10,000 egzempliorių ir taip plačiai paskleista visuose kontinentuose. Viso pasaulio vyskupai, arkivyskupai, ir dauguma JAV un-tų bei kolegijų ši I LKB Kronikų angliškąją tomą gavo. Yra gauta šimtai padėkos laiškų iš 7 kardinolų, vyskupų, ministerių, universitetų ir kitų.

Ši Lietuvos Kronikų Sąjunga dabar leidžia VI-ąjį tomą lietuvių kalba, II tomą ispanų kalba, kurie jau yra spaustuveje. Ji pasiryžusi ir likusius toms išleisti anglų, ispanų ir kitomis kalbomis. Tuo tarpu pranešime minimoji Amerikos Lietuvių Kunigų Vienių New Yorke leidžia tik mažas brošiūreles angliškai ir nieko bendra neturi su šia angliškai išleista kronikų knyga.

Gaila, kad iš šio Eltos pranešimo susidaro visai klaidingas išpūdis, tarsi noras vienos organizacijos darbus priskirti kitai, kuri nieko bendra neturi.

Lietuvos Kronikos Sąjungos Valdyba

lietuvių krikščionių demokratų programą.

Jonas Maironis Mačiulis tuo metu buvo 42 m. amžiaus, Jakštas Dambrauskas 44, o Pranciškus Būčys tik 32. "Laikydami Leo XIII visuomeninių enciklikų, ypač Rerum Novarum ir Graves de Communi, nutiesė aiškias krikščioniškosios demokratijos ideologijos linijas, nustatė principus ir praktišką jų vykdymą, pritaikintą laiko ir vietos sąlygoms. Šios programos principai pasiliko tie patys visose ateities krikščioniškosios demokratijos programose.

V. Daugudis paruošė studiją Senoji medinė statyba Lietuvoje. 1982 m. išleistoje knygoje pateikti ankstyvesni ir šių laikų Lietuvos piliakalnių tyrinėjimai, jų papėdžių gyvenvietės. 112 psl. leidinį išleido "Mokslo" leidykla. Knyga iliustruota.

DALYVAUS "MISS CANADA" RINKIMUOSE

19 m. amžiaus Cindy Vilembrekaitė (Willen), rugsėjo 25 d. išrinkta "Miss London" (Ontario). Dabar ji ruošiasi naujam ir dar sunkesniajam egzaminui—"Miss Canada" rinkimams, kurie bus lapkričio 1 d. Toronte, "Ramada Inn" viešbutyje. Rinkimai bus perduoti iš CTV televizijos stoties lapkričio 1 d. nuo 8 v. v. iki 9:30 v. v.

Dabartinė "Miss London" yra Vakarų Ontario universiteto matematikos ir kitų tikslųjų mokslų studentė. Ji ketina baigti biologiją ir tapti gydytoja—odos ligų specialiste. Pereitą pavasarį labai gerai pažymiais ji baigė Oakridge gimnaziją ir pateko į norimą kursą universitete.

Visi Vilembrekų šeima nuo jauniausio iki vyriausio aktyviai dalyvauja lietuviškoje veikloje. Cindy tėvas yra apyl. v-bos išdininikas ir Kanados LB krašto tarybos narys. Jis yra išrinktas ir į PLB seimą, įvyksiantį 1983 m. Chicagoje. Visi yra "Baltijos" ansamblio ar "Pašvaistės" choro ir kitų organizacijų nariai.

...

Violeta Palcinskaitė, Lietuvoj žinoma poetė ir vaikų knygelių rašytoja, šiuo metu vieši Amerikoje lankydama dėdę New Yorke ir dėdėnę Hollywoode.

Danguolė Bočkutė, kuri yra gimusi Chicagoje ir dabar studijuoja Colorado valstybiniame universitete, yra pagarsėjusi "džiudo" sportininkė. Ji Indianapolyje įvykusiame JAV sporto festivalyje yra laimėjusi sidabro medalį. Dabar yra pakviesta į JAV moterų rinktinę su kuria vyksta į Londoną, Anglijoje.

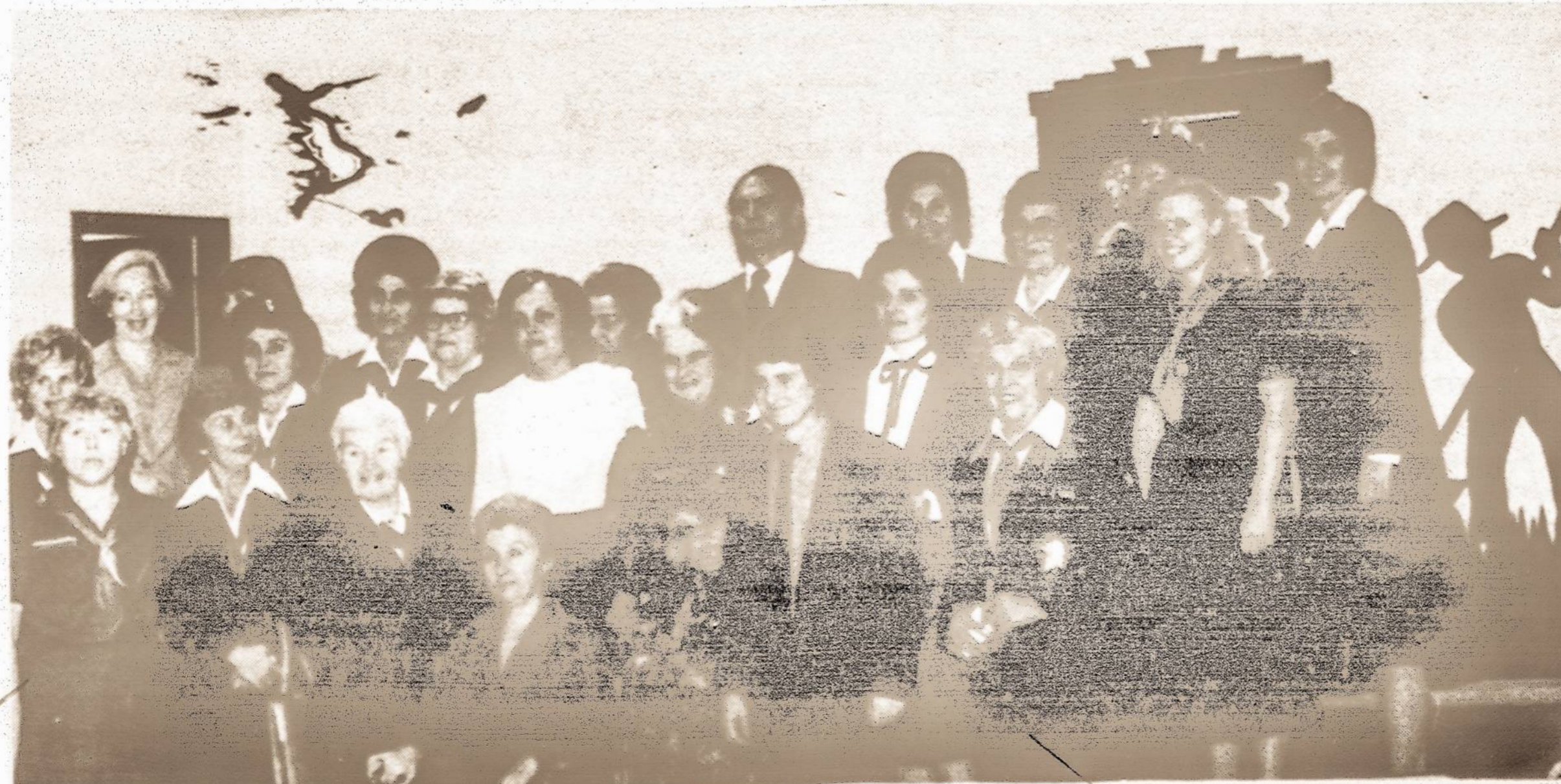
Vida Čepelytė-Ingaunienė, turėjusi savo gėlių parduotuvę "Nature's Flowers" Stickney, Ill., perėjo į didelę gėlių paruošimo įstaigą vedėjos ir meniško paruošimo pareigoms Romsley Design Center Chicagoje.

Vilija Labanauskaitė iš Chicagos baigė universitetą, gaudama dantų daktarės laipsnį. Dabar ieško vietos atsidaryti dantų gydymo kabinetą. Dr. Vilija Labanauskaitė yra dr. Igno ir Stasės Labanauskų duktė.

Elena Vainiūnienė, buvusi Philadelphijos lietuvių banko Liberty Federal vice-prezidentė dabar gyvenanti Deltona, Floridoje, apie savaitę viešėjo New Yorke pas savo seseris Valę Tysliaviene ir Oną Vaivadaite.

Spalio 10 d. Clevelando skautininkių dr.-vė surengė rašytojos Aurelijos Balašaitienės knygos "Susitikimas pamary" pristatymą. Nuotraukoje autorė įteikia knygą su autografu Eleonorai Gabienei.

Aurelija Balašaitienė tarp artimųjų ir skautininkių.

Rugsėjo pabaigoje New Yorke su tarybine grupe lankėsi Vilniaus operos solistė Ramutė Tumuliuskaitė, kuriai įteikia gėles newyorkietė dail. Vida Kristolaitytė po koncerto, įvykusio Jungtinių Tautų Dago Hammarškjoldo bibliotekos auditorijoje. S. Narkėliūnaitės nuotr.

Festivalio laimėtoja—lietuvių kilmės

Battle Creek, Mich., vykstančiuose festivaliuose du kartu iš eilės festivalio karalaitės titulą laimi Anne Wayward, atstovaujanti Lietuvai. Jos vainikavimo iškilmėse rugpjūčio 28 d. ji pasakojo apie Lietuvą, jos kalbą ir kt. Ji pasisakė, kad jos tėvas gerai kalba lietuviškai, o ji pati lietuviškai išmokusi iš knygų ir magnetinių juostelių.

Pažymėtina, jog Wayward seneliai yra atvykę iš Lietuvos, o tėvas jau čia gimęs. Jis anksčiau vadinosi Jurgiu Vaivada, bet vėliau savo pavardę pakeitė. Kadangi Maureen, motina nelietuvė, tai mergaitė namuose lietuviškai neišmoko, jos pramokusi "Dainavos" stovykloje. Vienerius metus studijuodama Austrijoje, išmoko vokiškai. Ji norėjusi metus pastudijuoti Vilniaus universitete, tačiau leidimo negavusi, nors ateityje vėl žada bandyti ten patekti.

Šiuo metu Maureen tęsia studijas Kalifornijoje, UCLA universitete. Prieš išvykdama, ji rūpinosi apsigyventi lietuvių šeimoje, kad galėtų lavintis lietuvių kalboje.

SUNKI ŠIRDIES OPERACIJA

Stamfordo veikėjai Aldonai Lapinskaitei-Liūtienei spalio 19 d. padaryta sunki širdies operacija St. Vincent Medical Center, Bridgeport, Conn. Operacija gerai pavyko. Ligonė pamažu sveiksta. Jos bičiuliai jai linki greitai sugrįžti į namus ir į visuomeninį darbą.

ONA SKURVYDIENĖ

Ona Skurvydienė, gyvenanti Harrison, N. J. Vienybės skaitytoja, liepos mėn. pabaigoje buvo stipriai susirgusi, 11 dienų gydėsi West Hudson ligoninėje, Kearny, N. J. Dabar ji yra grįžusi namo ir sveiksta savo vyro Stasio ir draugių priežiūroje.

Jos vyras Stasys Skurvydas, savo laiške Darbininko redakcijai, skundžiasi viena ligonės gera drauge, kuri iš sąmonės netekusios O. Skurvydienės bandė pavogti pinigų bei kitokio turto. Jis tą pareiškimą spaudoje padarė, "kad pamatytų ir kiti, jog ir geriausiais draugais negalima pasitikėti".

Dr. Irenos Širvidienės paskaita moterims bus lapkričio 28 d., sekmadienį, 1 val. p. p. Los Angeles šv. Kazimiero parapijos salėje. Dr. I. Širvidienė, holistinės medicinos specialistė, kalbės apie tai, kaip išvengti ligų, išlaikyti gerą sveikatą, nuotaiką ir išvaizdą. Bus galima klausyti įvairius klausimus, liečiančius galvos skausmus, nemigą, svorį.

V. Baceviciaus nuotr.

Vienybė, 1982 m. spalio 30 d.

ISOCHAS MERAS IR JO "SARA"

Iochokas Meras yra gerai žinomas rašytojas ne tik Lietuvoje, bet ir užsienio lietuvių tarpe, neskaitant kitų kraštų, kurių kalbomis buvo išleisti jo romanai. Tai turbūt, vienas iš nedaugelio Lietuvos rašytojų, kuris nėra turėjęs jokio formalaus literatūrinio išsilavinimo.

Sis Kelmėje (1934 m.) gimęs rašytojas yra baigęs Kauno Politechnikos Institutą ir 6 metus dirbęs kaip inžinierius. Dar ruošdamasis inžinieriaus karjerai, jis periodikoje pradėjo skelbti apsakymus, apysakas.

Pirmojoje knygoje ("Geltonas lopas" išsp. 1960 m.) jis pavaizdavo žydų berniuko pergyvenimus vokiečių metais Lietuvoje. Gėto gyvenimas taip pat atsispindėjo ir didelio garso susilaukusiam romane "Lygiosios trunka akimirka (1963 m.). Taip pat susidomėjimo sukėlė ir kitas jo romanas "Ant ko laikosi pasaulis" (1965 m.).

Pirmoji šių knygų išversta net į 9 kalbas, antroji—į 4 kalbas. Taip pat išleista jo novelių knyga "Žemė visada gyva", "Pergalės" žurnale išspausdinti romanai "Mėnulio savaitė", "Striptizas". Jam persikėlus gyventi į Izraelį, "Striptiza" išleido ateitininkų "Ateities" leidykla ir už šį veikalą Meras gavo išeivių Rašytojų Draugijos premija.

Taip pat jo "Striptizas" išėivijoje sukėlė nemaža kontroversijos. Naujienų laikraštis jame išžiūrėjo daug pornografijos, o Draugo dienraštyje kun. V. Bagdonavičius ragino tą kūrinių skaityti kaip maldas.

Meras yra neeilinis rašytojas. Jis dar pasirodė įdomesniu (o gal ir kontroversiškesniu) su savo nauju romanu, pavadintu "Sara", kurį 1982 m. vasarą išleido Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas. Nežiūrint, jog tai yra beveik 50-oji šios leidyklos knyga, ji yra pirmoji, kurią atsisakė platinti Draugo administracija. Leidėjų atstovams nuvežus į Draugą platinti knygą, Draugo administracija ją priėmė,

tačiau po savaitės laiko pranešė, kad atvažiutų paliktus egzempliorius atsiimti. Kaip neviešai buvo pareikšta, jų nuomone, knyga kvepianti aiškia pornografija ir katalikams nedera ją skaityti. Laukiama, kad ir Naujienos nukreips sunkiąją artileriją į šį leidinį, kuris, aišku, yra žymiai "pornografiškesnis" už "Striptizą".

Iki šiol šioji tokį "Saros" įvertinimą yra davusi V. Kelertienė Santaros-Šviesos konferencijoje. Šios kritikės nuomone, visai negali būti kalbos apie "Saros" pornografiją. Pagal ją, Meras "Sara" naudoja kaip nuvalkiotos Izraelio žemės simbolį (romane vaizduojamas taip vadinamų 8 dienų Izraelio karo periodas). Ji savo knygos vertinime taip išsireiškė:

"Gal ir mes, kaip intucija gyvenanti, daug iškentėjusi Sara, nesu-prastumėn filosofinių ir moralinių argumentų, kodėl žydų tauta turi atsispirti prieš savo priešus, nustoti pardavinėjusi savo žemę ir savo sąžinę kiekvienam praeiviui? Užtat problemos transponavimas į lyginio gyvenimo plotmę, su kuria kiekvienas žmogus susidūręs ir kurioje tiesos ir blogio kategorijos dar etiniai ne tiek susipynusios, klausimą kiekvienam padaro prieinamesnį ir aiškesnį".

Iš tiesų, romanas "Sara" yra vertas dėmesio. Jis lengvai skaitomas, nenuobodus. Žinoma, jį reikia skaityti kitaip negu paprastus seksualinius romanus—jis nėra parašytas lytinėms aistroms dirginti. Jeigu kas romaną vertins iš tokio taško—aiškiai pasiklys.

Tačiau net ir tokie "vertintojai" galbūt atliks "gerą" darbą. Jų propoganda padės greitai išsemti 1,000 tiražą net ir be Draugo administracijos talkos.

Romanas 160 puslapių, įrištas kietuose viršeliuose, kainuoja \$8. Užsakomas adresu—Gintautas Vėžys, 7338 S. Sacramento Ave., Chicago, Il. 60629. Ed. Vardas

LIETUVIŲ SKAUTŲ NAUJAS ŽENKLAS

Rugpjūčio mėn. pradžioje pasirodė naujas ženklas, išleistas Lietuviškosios Skautybės Fondo. Tamsiai žaliame fone stilizuota geltonos spalvos rūtelė ir lelijėlė—lietuvių skaučių ir skautų ženkliai; dešinėje—tamsiai oranžiniame fone—baltas Vytis. Kairiame kampe viršuje žaliame tone baltos skaitlinės "65"—jubiliejiniai metai, apačioje oranžiniame fone per visą ženkluką baltomis raidėmis Lithuanian Scouting.

Grazus išdėstymas, proporcijų išlaikymas ir darnus spalvų derinys daro ženkluką įdomų ir patrauklų. Po piešiniu smulkiomis raidėmis įrašyta dailininko R. Viešulo pavardė. Žymusis grafikas dail. R. Viešulas jį nupiešė ir padovanojo Lietuviškosios Skautijos 65-erių metų sukakties proga. Didelė padėka

Gerbiama dailininkui už taip gražiai atliktą darbą ir skautų minties supratimą.

Lietuvių Skautų sąjunga savo sukaktį minės 1983-iaisiais metais. Ženklas išleistas iš anksto, norint visiems apie tai priminti. Negalėdami ženklų leisti Lietuvoje, skautai juos leidžia Amerikoje, norėdami pasauliui parodyti, kad lietuviai dar esame veiklūs ir pajėgūs, nors ir plačiai po kelis kontinentus išsisklaidę.

Skautai kviečia visus jiems padėti. Ši daili jubiliejinė pašto ženklą lipinkite ant vokų, kad jis tyliai bylotų apie lietuvius ir lietuvių teisę į laisvę būti lygiais kitiems.

Vieno ženklų lapo kaina (25 ženklai) \$1.00, priedas persiuntimo išlaidos. Pašto ženklų išleista viso 3150 lapelių.

Ženklaai gaunami pas LS Fondo atstovus, platintojus ir LSF leidinių administratorių kreipiantis: Aleksas Danasas, 29 Welles Ave., Dorchester, MA 02124.

L. S. Fondo Valdyba

ALT SIŪLO ORGANIZUOTI PAGALBĄ LIETUVIAMS

Vadinamoji Specialiųjų investigacijų įstaiga, naudodama net iš Sovietinių įstaigų gautus dokumentus, vargina lietuvius, JAV piliečius, keldama bylas neva ryšium su karo nusikaltimais. Visa eilė nekaltai į teismus traukiamų lietuvių pergyvena sunkią įtampą, susiduria su daugeliu išlaidų.

Amerikos Lietuvių Tarybos valdyba, apsvačiusi susidariusią padėtį, pavedė Visuomeniniams reikalams komisijos pirmininkui dr. Leonui Kriaučeliūnui, palaikant ryšį su pirm. dr. K. Šidlausku, susisiekti su kitų veiksmų vadovybėmis ir sudaryti bendrą komisiją, kuri rūpintųsi taip varginamiems lietuviams organizuoti teisinę bei finansinę paramą ir sustiprinti jų gynybą, aiškinant šių bylų iškrypimus JAV valdžios įstaigose.

Vienybė, 1982 m. spalio 30 d.

JAV LB X-osios Tarybos I-osios sesijos St. Petersburg Beach, Floridoje nuotraukoje iš k. į d.: Jonas Urbonas, Vykdomasis vicepirmininkas; Aleksandras Vakselis, New Yorke apygardos pirmininkas; Juozas Mikonis, Ohio Apygardos pirmininkas; dr. Antanas

Butkus, naujasis JAV LB kopirmininkas; Albina Lipčienė, Connecticut apygardos pirmininkė; Juozas Gruzdas, Floridos apygardos pirmininkas; Kazys Laukaitis, Chicagos apygardos pirmininkas.

Jono Urbono nuotr.

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

IŠ PASAULIO KREPŠINIO PIRMENYBIŲ

Jau buvome rašę apie pasaulio vyrų krepšinio pirmenybes, kurios įvyko Kolumbijoje ir kuriose čempionų vardus nusinešė TSRS rinktinė su penkiais pabaltiečiais (trims lietuviais). Mums yra ypatingai malonu, kad trys aukso medaliai atkeliavo į Kauną, ir jais gali puikuotis visi lietuviai.

Apie šį didelį laimikį plačiai rašė Lietuvos spauda, o taip pat ir išeivijos lietuviai laikraščiai.

Lietuvos krepšinio federacijos prezidento pirmininkas Stasys Stonkus Tiesos dienraštyje (spalio 5 d.), aprašydamas šias pirmenybes, paminėjo:

"S. Jovaišos geras žaidimas šalies rinktinėje nebuvo netikėtas, tačiau V. Chomičiaus ryški pažanga, jo kovingumas ir šaltakraujiškumas sudėtingose situacijose—didžiausia ir maloniausia staigmena. Po čempionato žurnalistai sudarė čempionato 'žvaigždžių' simbolinius penketukus. Iš dvylikos paskelbtų penketukų trijuose įrašytas V. Chomičius. Džiaugėmės ir A. Sabonio skrydžiu: iš jaunių tiesiai į didžiausias aukštumas".

Pagal Draugo dienraštyje paskelbtas žinias, prie Intercontinental viešbučio rugpjūčio 15 d. su lietuviais krepšininkais sutikimą turėjo Medelino-Cali Lietuvių Bendruomenės valdyba. Kolumbijos lietuviai svečiams iš tėvynės perdavė dovanėlių nuo Medelino lietuvių, daugiausia Kolumbijos išdirbinių.

Pasibaigus pirmenybėms, visi trys lietuviai krepšininkai buvo pakviesti į Vytauto ir Danutės Lukauskų ūkį, kur turėjo progos pasidalinti išpūdžiais ir pabendrauti su vietos lietuviais. "Tai buvo pasaulinio masto sporto įvykis, o mums Kolumbijos lietuviams, dar daugiau—matant tris savo tautiečius, pasipuošusius aukso medaliais;"—rašo Gina Gaurišaitė Draugo dienraštyje.

Beje, reikia paminėti faktą, jog pasaulio pirmenybių organizatoriai, sužinoję, kad TSRS rinktinėje žaidžia trys lietuviai, pakvietė Kolumbijoje gyvenančią lietuvaite Gilandą Mieželytę būti jų oficialia vertėja.

•••

Vytautas Gerulaitis Melbourne, Australijoje, įvykusiame teniso turnyre užėmė I vietą. Jis baigmėje įveikė E. Telcher 6-4, 6-2. Tačiau kitame turnyre Sidnėjūje Gerulaitis prakišo pirmame rate mažai žinomam amerikiečiui A. Gilbertui.

Chicago Lietuvos futbolo klubas sezono užbaigimo balių turės lapkričio 20 d. Šaulių namuose. Klubo pirmoji vyrų vienuolikė paskutiniu metu nugalėjo San Juan vienuolikę 3-1 ir pralaimėjo prieš Maroons 1-4.

II-ųjų Pasaulio Lietuvių Sporto Žaidynių komitetas išsiuntinėjo preliminarines registracijos anketas sporto vienetai. PL Sporto Žaidynės bus 1983 birželio 26-30 Chicagoje.

APIE LIETUVOS STALO TENISĄ

Mus pasiekė Vyginto Bogušo knyga "Stalo tenisas vakar, šandien, rytoj", kuri skirta Lietuvos stalo teniso 50 metų sukakčiai paminėti. Čia užtinkame daug žinių apie Lietuvos stalo teniso veteranus, o taip pat ir apie gausų būrį jaunųjų žaidėjų, kurie kelia lietuvių vardą Europoje.

Čia plačiai aprašomas dar tik šiemet miręs Lietuvos stalo teniso (o kartu ir futbolo) veteranas Vladas Dzindziliauskas. Jis 1934-53 metu laikotarpyje net 11 kartų yra buvęs Lietuvos stalo teniso čempionu, o 4 kartus—TSRS nugalėtoju.

Gaila, kad ši knyga nemini A. Saunorio pavardės. Šis vyras, kuris vėliau su šeima emigravo į Kanadą (jis čia verčiasi kaip gydytojas), buvo pats stipriausias Lietuvos tenisininkas, pradėdamas 1952 m. Nuo tų metų iki 1961-ųjų jis net 6 kartus yra buvęs TSRS čempionu—daugiau kartų negu bet kuris kitas lietuvis vyras sportininkas. 1960 metais kartu su R. Paškevičiumi vyrų dvejetė Europos pirmenybėse užėmė II vietą. Kažin ar emigravimas užsienin yra tokia didelė nuodėmė, kad pavardė turėtų būtų pašalinta iš informacinių leidinių?

SUVAŽIAVIMAS VĖL CLEVELANDE

Sporto klubai gavo pranešimus, kuriuose skelbiama, kad metinis ŠALFASS suvažiavimas vėl šaukiamas Clevelande. Jis prasidės šeštadienį, lapkričio 20 d., Lietuvių Namuose 11 valandą ryto.

Kaip atsimename, eilę metų tokie suvažiavimai vykdavo Clevelande. Persikrausčius sportinei valdžiai į Chicago, jau buvo galvojama, jog ir suvažiavimas bus čia, ypatingai, kuomet Chicagoje ir apylinkėse veikia maždaug trečdalis aktyviausių Sporto Sąjungos klubų. Tačiau tie, kurie tikėjosi tokiu protingu žingsniu, apsigyly. Išdiskutuoti Sporto Sąjungos reikalus, o ypatingai apsvarstyti Chicagoje kitų metų vasarą čia įvykstančias Pasaulio Sporto Žaidynes chicagiečiai sporto veikėjai yra priversti padaryti brangų pasivažinėjimą Clevelandan. Jeigu panašia linkme eis ir tolimesnis tų žaidynių organizavimas—rezultatai gali būti nekokie.

Dr. Kęstutis Keblys, žinomas Detroito kultūrininkas, mėnesį viešėjo Lietuvoje.

Įvairios žinios

PUTNAM, CONN.

Elena Blandytė buvo atvykusi iš Chicagos dalyvauti čia vykusiame Maironio minėjime. Ji yra paruošusi išsisaugant repertuarą minėjimo progai—programai. Prieš programą įvyko vienuolyno seserų rėmėjų suvažiavimas.

Po minėjimo Vėlinių progą prisimenant mirusiuosius, buvo pašventinti prel. Vasio ir kitų naujai pastatyti paminklai. Daugelis aplankė dail. Adomo Galdiko paveikslų galeriją.

WORCESTER, MASS.

Muziko Zigmo Snarskio vadovaujamas šv. Kazimiero parapijos choras ruošiasi savo koncertui, kuris įvyks lapkričio 13 d., 6:30 val. vakare, Maironio Parko Didžiojoje salėje. Choras išsikūręs prieš kelerius metus. Jis ne tik dainuoja, bet ir kiekvieną sekmadienį gieda per pamaldas. Akompaniatorė pianistė Olga Keršytė. Choro pirmininku yra A. Glodas ir seniūnu G. Račiukaitis.

ROCHESTER, N. Y.

Vietos LB choro pakviesta, JAV ir Kanadoje pagarsėjusi jauna dainininkė Slava Ziemelytė Rochesterio lietuviams pateikė dainu ir arčiau rečitali. Jai akompanavo J. Govečas.

ST. PETERSBURG, FLA.

Pietų Floridos universitete (USF Theatre Arts Teaching Hall, Tampa Campus) lapkričio 15 d. klausytojai bus supažindinti su pačia pirmąja "Holocaust", kurią bolševikai dar prieš nacius vykdė Lietuvoje.

Paskaitą skaitys Vilius Bražėnas. Dalyvaus lietuvių šokėjų grupė, vadovaujama Mildos Sandargas. Po paskaitos bus paklausimai. Visą programą praves Nancy Rutland. Šiuo reikalu ypatingai rūpinasi Viktorija T. Jacobson.

CHICAGOJE

Kun. Donaldas Petratis, Marijonu vienuolijos vyriausiojo vadovo asistentas, iš Romos buvo atvykęs į Chicago. Dalyvavo Aušros Vartų parapijos 75-erių metų sukaktyje, aplankė tėvus ir artimuosius, taip pat atliko vienuolijos reikalus. Spalio 19 d. išvyko į Braziliją ir Argentiną aplankyti ten dirbančiuosius marijonus. Iš Argentinos jis grįš atgal į Romą.

Sparčiai auganti milijoninė

LIETUVIŲ FEDERALINĖ KREDITO UNIJA

KASA

Yra geriausia ir patogiausia bankinė įstaiga visiems lietuviams.

- KASA už paprastas taupymo sąskaitas moka **9%**
- Už IRA pensijų indėlius KASA šiuo metu moka **13%**
- Už didelius ir mažus sertifikatus KASA moka kiek galima aukščiausius procentus.
- Visiems taupytojams KASA lengvomis sąlygomis suteikia visų rūšių paskolas.

—KIEKVIENO ASMENS INDĖLIAI KASOJE APDRAUSTI IKI 100,000 DOL.—

KASOS įstaiga veikia savaitės dienomis nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro, o penktadieniais iki 6 val. ir šeštadieniais iki 5 val. vak.

KASOS adresas: 86-01 114th Street, Richmond Hill, N. Y. 11418. Telefonas: [212] 441-6799

KASA kviečia visus jungtis į lietuvišką taupymo įstaigą.

ATIDARYTAS NAUJAS DANTŲ GYDYMO CENTRAS

DR. DONATAS ALEKSANDRAVIČIUS, VEDEJAS

Metro Dental Service, P. C.

116-06 MYRTLE AVENUE
RICHMOND HILL, N. Y. 11418

Prieinamos kainos, modernūs įrenginiai, patogus privažiavimas Jamaica ir Myrtle Ave. autobusais, atidarytas kasdien vakarais ir šeštadieniais.

SKAMBINTI: [212] 441-0909

Susitarti dėl laiko ir pasitikrinti kainas

Mirė Marija Varnienė

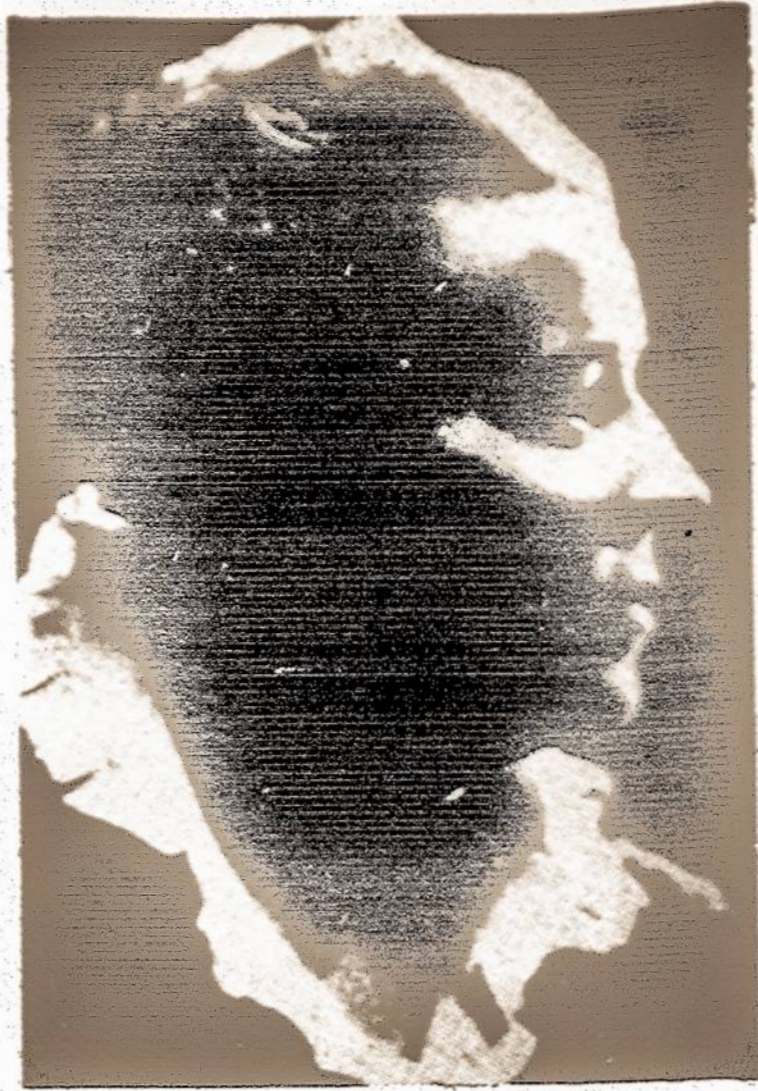
Marija Varnienė jau mirusio dail. Adomo Varno žmona, mirė spalio 10 d., sulaukusi 96 metų amžiaus. Laidotuvės buvo spalio 14 d. Palaidota Lietuvių Tautinėse Kapinėse. Išvakarėse buvo atsisveikinimas. Vėlionę koplyčioj aplankė vysk. V. Brizgys. Laidotuvių pamaldas Švč. Marijos par. bažnyčioje atliko kun. V. Mikolaitis. Giedojo sol. Rūta Pakštaitė. Išpūdingą raudą rageliu atliko muz. B. Pakštas, kanklėmis palydą sudarė E. Pakštaitė Sakadolskienė.

Marija Varnienė-Kuraitytė gimė 1886 m. rugpjūčio 26 Bakaičių dvare, Girkalnio vls., Raseinių aps.

1904 metais baigė Petropavlovsko gimnaziją. Labai šakotą aukštąjį mokslą išėjo įvairiose švietimo institucijose įvairiuose pasaulio kraštuose. Drauge su savo seseria Stase (vėliau Miko Petrausko žmona), organizavo tėvo dvare kumečių ir apylinkių vaikams slaptą lietuvišką mokyklėlę, kurią 5 vasaras išlaikė Marijos tėvas Kuraitis. Be to, M. Kuraitytė 1906—8 m. studijavo Šveicarijoje (Ženevoje) pedagogiką. Grįžusi vėl į Petrapilį, ten baigė gimnastikos bei pedagogikos dvimečius kursus.

Persikėlus į Maskvą, mokytojau-dama gimnazijose, lankė Šaniavskio universitetą ir pabaigė pedagoginį skyrių. Nuo 1912 metų M. Kuraitytė dirbo su priešmokyklinio amžiaus vaikais—žiemą jų klubuose, o vasarą vaikų aikštelėse.

1917 m. persikėlė į Voronežą ir buvo lietuvačių-gimnazisčių bendrabučio vedėja. 1918 m. drauge grįžo su visais lietuvišiais į Lietuvą. Vilniuje apsigyveno ir aktyviai įsijungė į Lietuvos atstatymo darbus. Išteikėjusi už dailininko Adomo Varno, daug padėdavo jam jo darbuose. Baigė tarptautinius Montessori sistemos pedagoginius kursus

Marija Varnienė

Romoje ir vėliau praktikavo Kaune. Jos didelis nuopelnas, kad ji pirmoji supažindino lietuves-motinas su naująja vaikų auklėjimo Montessori sistema. M. Varnienė, pasitraukusi iš Lietuvos, buvo taip pat didelė švietėja ir tėvams, ir mažiems lietuviukams.

Pasiekusi JAV, apsigyveno Chicagoje su vyru ir greit išsijungė į švietimo darbus lietuvių jaunimeliui. Jos vyras, Adomas Varnas, rūpestingoje Marijos priežiūroje sulaukė gilios senatvės.

...

Dail. Antanas Petrikonis staigiai mirė spalio 17 d. Juno Beach, Floridoje. Velionis su šeima anksčiau ilgai gyveno Chicagoje, turėjo dailės galeriją ir parduotuvę.

A. Petrikonis buvo gimęs 1923 m. liepos 18 d. Alytuje. Iš Vokietijos buvo nuvykęs į Angliją, o 1959 m. persikėlė į Ameriką ir apsigyveno Chicagoje. Yra surengęs daug parodų Anglijoje ir įvairiose Amerikos lietuvių kolonijose. Nuliūdusi liko žmona Liucija, duktė su šeima ir kiti artimieji.

AUSTRALIJS LIETUVIAI SPORTININKAI RUOŠIASI KELIONEI Į AMERIKĄ

Organizacinis Sportininkų Komitetas, lygiai kaip ir visi Australijos lietuviai sportininkai intensyviai rengiasi savo kelionei į Chicago ir būsims gastrolėms po Ameriką ir Kanadą.

Komitetas jau užmezgė ryšius su paskirais Amerikos ir Kanados lietuvių sporto klubais ir jiems pasiuntė savo siūlomą kelionės maršrutą.

Siūloma aplankyti: Los Angeles, San Francisco, Clevelandą, Bostoną, New Yorką, Baltimorę, Detroitą, Torontą, Chicago ir grįžtant namo, Las Vegas ir keletą dienų pailsėti Havajuose.

DVIGUBA SUKAKTIS

Dramos aktorė Ksenija Dauguvietytė-Šniukštienė, gyvenanti Australijos Sydnėjuje, šiemet švenčia dvigubą sukaktį—amžiaus septyniasdešimtmetį ir sceninės veiklos penkiasdešimtmetį.

Ji yra gimusi Petrapilyje, baigusi Kauno dramos teatro studiją, kur jos mokytojais buvo tėvas Borisas Dauguvietis, K. Glinskis, A. Sutkus, A. Oleka-Žilinskas, M. Čechovas.

Dauguvietytė debiutavo 1932 m. pjesėje "Pirmas skambutis". Oficialiai aktore buvo priimta 1934 m.

Kauno teatre jai teko vaidinti tokiuose veikaluose, kaip K. Inčiūros "Vincas Kudirka", P. Vaičiūno "Naujieji žmonės", "Prisikėlimas",

J. Petrulio "Prieš srovę". Nuo 1940 m. dirbo Vilniaus dramos teatre.

Gyvendama Vokietijoje, 1944 m. su lietuvių jaunimo grupe pastatė K. Binkio "Atžalyną" Neumuensteryje. 1946 m., atliko atėivės motinos vaidmenį filme "No Strangers Here". Kaip režisierė ir aktorė darbuojasi Sydnėjaus lietuvių teatre "Atžala", kuris buvo įsteigtas 1955 m.

Statement of Ownership, Management and Circulation (Required by 39 U.S.C. 3685)

Title of publication: Vienių. Date of filing: October 1, 1982. Frequency of issue: Semi-monthly. No. of issues published annually: 22. Annual subscription price: \$10.00. Location of known office of publication and headquarters or general business offices of the publishers: 192 Highland Blvd., B'klyn, N.Y. 11207. Names and addresses of publisher, editor, and managing editor: Publishers, Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava, 192 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207; Editor, Jonas Valaitis, 192 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207; Managing Editor, Valerie Tysliava. Owner: Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava, 192 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

	Average Actual No.	
	No. Copies Each Issue During Preceding 12 Months	Copies of Single Issue Published Nearest to Filing Date
Total no. copies printed	1100	1100
Paid circulation		
Sales through dealers and carriers, street vendors and counter sales	68	55
Mail subscriptions	908	886
Total paid circulation	976	941
Free distribution by mail, carrier or other means, samples, complimentary, and other free copies	74	100
Total distribution	1050	1041
Copies not distributed		
Office use, left over, unaccounted, spoiled after printing	50	59
Returns from news agents	0	0
Total	1100	1100

I certify that the statements made by me above are correct and complete.

(signed) Joseph N. Tysliava, Publisher

Vytautas Beleckas ir sūnus Jonas, sav. Winter Garden svetainės, 1883 Madison St., Ridgewood, N.Y. 11227. Telef. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogomis. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radziūnas, savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona, pyragai vedybiniais ir kitokiems pokyliams.

Tel. 779-5156

43-04 JUNCTION BLVD., CORONA, QUEENS, N. Y. 11368

WALSH & CASSESE

FUNERAL HOME, INC.
104-38 JAMAICA AVENUE
RICHMOND HILL, N. Y. 11418
212-849-2775 212-843-4620*

OUR CHAPELS CAN ACCOMMODATE 200 PERSONS.

PARKING ON PREMISES.

J. MATTHEW P. BALLAS FUNERAL HOME

MODERNI, VĖSINAMA KOPLYČIA

A. J. BALTON-BALTRŪNAS
LICENSED MANAGER AND NOTARY PUBLIC

660 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y. 11211
Tel. STagg 2-5043

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreipkitės į

John Orman Agency

REAL ESTATE & INSURANCE

PILDOMI MIESTO, VALSTYBĖS IR FEDERALINĖS VALDŽIOS MOKESČIŲ PAREIŠKIMAI.

Geriausias patarnavimas

110-04 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y. 11418
Telefonas: VIrginia 6-1800

Juozas Kavaliauskas

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

Licensed Pennsylvania and New Jersey

1601 S. SECOND STREET, PHILADELPHIA, PA.
Telefonas DEwey 4-5136

VIENYBĖ

Lietuvių Darbininkų Draugijos 50 metų sukaktis minima lapkričio 13 d., šeštadienį, Fifi salėje, 94-05 Jamaica Ave., Woodhavene. Pradžia 7 val. Minėjimą rengia tos draugijos 7-oji kuopa. Bus sveikinimo kalbos ir vakarienė.

Naujų metų susitikimą Kultūros židinyje rengia iš visų organizacijų sudarytas komitetas, kuris posėdžiavo spalio 27 d. ir aptarė renginio smulkmenas. Bilietų kaina \$20 suaugusiems ir \$15—jaunimui iki 20 metų. Bus šalti-šilti valgiai, šampanas ir stipresni gėrimai. Šokiams gros geras orkestras.

Lietuvos kariuomenės atkūrimo minėjimas bus lapkričio 21 d., sekmadienį. Pradedama pamaldomis Apreiškimo par. bažnyčioje, o po pamaldų parapijos salėje bus akademija. Kalbės gen. kons. A. Simutis, meninę programą atliks parapijos choras, vadovaujamas muziko Viktoro Ralio.

Dail. Kazimierui Žeromskiui, kaip rašė Vilniaus spauda ten palikęs gražų išpūdį. Taipgi rašė kad dailininkas važinėjęs vasaros atostogų metu tik Europoj.

Jonas Mekas, poetas ir New Yorko kultūrininkas, šiuo metu labai užsiėmęs "Film Culture" Fondacijos rūmų statyba.

Albinas Akelis su žmona Paulina, grįždami iš Skotijos, kur praleido atostogas, buvo sustoję Woodhaven, N. Y. aplankyti savo tetos Bronės Spūdienės.

Jono Rūtenio eilėraščių knygą "Šventieji dūmai" rengiasi išleisti New Yorko šauliai. Leidinys bus paties autoriaus iliustruotas. Tai jau kelinta knyga, kurią šauliai išleidžia.

Neseniai kuopos rūpesčiu išėjo Algirdo Budreko studija apie Didįjį Lietuvos kunigaikštį Algirdą. Kuopos valdyba savo posėdyje svarstė kpt. Petro Jurgėlos knygos Sparnuotieji lietuviai II laidos atspausdinimą. Ši knyga apie Darių ir Girėną, originaliai išėjusi 15 tūkstančių tiražu, jau seniai išsibai-gė.

Rimantas Dirvonis registruoja lietuvių sportininkus, norinčius dalyvauti 1983 m. birželio 26-30 dienomis Pasaulio Lietuvių dienų metu įvykstančiose Sporto žaidynėse. Rašyti: 8913 So. Leavitt Ave., Chicago, Ill. 60620.

Artforum, dailės žurnalas, New Yorke leidžiamas, spalio laidoj didelę dalį paskyrė mirusiam architektui, meno novatoriui, Jurgiui Mačiūnui paminėti. Vilniuje apie Jurgį Mačiūną birželio num. Kultūros Baruose rašė žinomas muzikologas Vytautas Landsbergis, arch. V. Žemkalnio sūnus, Gebrieliaus Žemkalnio-Landsbergio anūkas, šiais metais jau sulaukęs 50 metų amžiaus.

Kazimieras Račkauskas sulaukė šimtą metų

Kazimieras Račkauskas, gyvenęs Richmond Hill, N. Y. spalio 25 d. sulaukė 100 metų. Gimtadienio proga jo vaikai su artimaisiais spalio 24 d. Apreiškimo par. salėje, Brooklyne jam surengė gimtadienio puotą, kurioje dalyvavo apie 90 giminių, artimųjų ir svečių. Prie garbės stalo sėdėjo jau 90 m. sesuo Uršulė, duktė Albina Ralienė, sūnus Vytautas su žmona Elze, kun. klebonas J. Pakalniškis, kunigai A. Račkauskas ir V. Pikturna, žurnalistas Paulius Jurkus ir muzikas Petras Tutinas. Programai vadovavo anūkas muzikas Viktoras Ralys.

Kun. A. Račkauskas įteikė Popiežiaus šimtamečiui sveikinimą ir palaiminimą.

Sveikinimo kalboje klebonas Pakalniškis paminėjo, kad Račkauskas yra jau antras šimtmetis parapijonas.

P. Jurkus paminėjo su šimtamečiu pokalbį. Esą, kai paklauses ilgo amžiaus paslapties, gavęs atsakymą, kad jis yra iš ilgamečių šeimos, daug valges lašinių ir kopūstų...

K. Račkauskas gimęs 1882 spalio 25 d. Būdviečių kaime, Kalvarijos valsčiuje, Marijampolės apskrityje. Ten ir užaugo. 1903 m. buvo pašauktas į rusų caro kariuomenę. Palaikę mėnesį laiko Peterburge, paleido, nesakė kodėl, bet manoma, kad dėl sveikatos... Tada grįžo namo, išmoko siuvėjo amato, ėjo iš kaimo į kaimą. 1912 m. jo tėvas jau nepajėgė ūkio tvarkyti, tad pakvietė jį ūkininkauti, nes vyresnysis brolis buvo Amerikoje; jis tėvo buvo iškviestas ūkininkauti, bet broliui ūkininkavimas nepatikęs, vėl grįžęs į Ameriką. Kitas brolis, bėgdamas nuo kariuomenės tarnybos, paspruko į Angliją, iš kur ir tas atvyko į Ameriką. 1913 m. į Ameriką atvyko ir jo sesuo Uršulė, kuri dabar su juo gyvena Richmond Hill. Atvyko ir kita sesuo Ieva. Amerikoje tapo vienuole kazimieriete ir gavo Mortos vardą, 1974 m. mirė.

29-ąją Santaros-Šviesos konferenciją Tabor Farmoje prisimenant. Nuotraukoje matomi visi trys apie šią konferenciją Vienybėje rašiusieji: D. Jonaitienė, S. Zalatoraitė ir Ed. Sulaitis kartu su viena Vienybės bendradarbe konferencijos paskaitininkų—Alina Staknienė [antroji iš dešinės].

Iš Janinos Gerdvilienės išleistuvių pas Aleksą ir dr. Mariją Žemaitčius, Leomą, N. J. Iš k. į d.: Genovaitė Kaspariūnienė, Vincas Misiūnas, Gerdvilienė, Paulius Jurkus, Kazys Kaspariūnas. Stovi: Žemaitis, Veronika Misiūnienė, dr. Žemaitienė, Kęstutis Miklas, Ona Juozėnienė, dr. Kornelijus Bučmys, OFM, Antanina Reivytiene. S. Narkėliūnaitės nuotr.

Keramikos ir emalio paroda New Yorke

Lietuvių Tautodailės Instituto New Yorko skyrius parengė keramikos ir emalio parodą spalio 9 ir 10 d. Kultūros Židiny, Brooklyne.

Ryškiausias parodos privalumas—geras eksponatų išdėstymas. Septyni parodos autoriai nebuvo sugrūsti į krūvą, kiekvienas turėjo pakankamai erdvės. Jų vazos ar lėkštės išdėstytos ant ne aukštų pastolių, laisvai apeinami iš visų pusių, žiūrovui buvo patogus eksponatus apžvelgti visom kryptim.

Parodos eksponatam naudojama medžiaga buvo įvairių rūšių molis, porcelianas (irgi molis—baltas su priemaišom), varis, emalis emalinėm kompozicijom.

Parodos keraminių eksponatų išvaizda daugumoj buvo įprastinio pavidalo: puodukai, vazos, lėkštės. Jie skyrėsi dydžiu, spalva, ornamentu ar dekoracija. Jautėsi stoka drąsesnių eksperimentų, ieškojimų, kurie paįvairintų praturtintų tradicines keramikos formas. Parodyti eksponatai buvo rūpestingai padaryti: nudailinti, dekoruoti stilizuotom gėlėm, žvilgą glazūrinu paviršium.

Iš septynių parodos dalyvių tik vienas vyras—Petras Vaškys, kitos šešios dalyvės—moterys: Valentina Balsienė, Gina Kudžmienė, Gilanda

Matonienė, Ina Nenortienė, Sofija Pacevičienė, Genė Valiūnienė.

P. Vaškys išsiskyrė iš moterų ne tik savo asmeniu, bet ir keramikos kompozicijom, jų originaliom formom, artėjančiom į skulptūrą. Jo eksponatai ir anais metais čia buvo parodyti.

Emalio kompozicijos žymiai drąsesnės ir įvairesnės. Kai kurios jų abstraktaus komponavimo, spalvingos, elegantiškos, kitos figūrinės.

Parodą trumpa kalba pradėjo Lilija Milukienė, po to jos pakviestas kalbėjo Lietuvos Generalinis Konsulas New Yorke A. Simutis, P. Vaškys ir Č. Janušas.

BALTŲ FOTO PARODA

Fotografijos paroda Estų namuose, 342 E. 34 St., N. Y., N. Y. parengė draugija Baltia spalio 2 ir 3 d. Parodoj dalyvavo 15 autorių, iš jų 3 lietuviai: Vytautas Maželis, Algis Norvila, Juozas Rygelis. Eksponatų 43.

Bendras parodos išpūdis geras—visi paveikslai irėminti ir tvarkingai iškabinti. Ši paroda žymiai patrauklesnė negu šiose patalpose surengtos ankstyvesnės. Ne vien jos parengimo techniniu atžvilgiu, bet ir darbų kokybe.

Parodos fotografijų siužetuose vyravo urbanistiniai motyvai su vienu kitu gamtos ar figūriniu vaizdu.

Tendenciją į kompozicijos forminių-struktūrinių elementų išryškinimą pabrėžė pasirinkimas architektūrinių detalių ar vaizdų su intensyviu ritmeniu judesiu. Vaizdo spalvingumui išgauti panaudoti nakties miesto šviesos efektai. Visa tai pakėlė parodos estetinį lygį.

Parodoje buvo ir reklaminio, informacinio pobūdžio darbų, bet jie nenustelbė parodos vertingųjų vaizdų.

Jonas Kiznis

Vincas Lukas, II-ju Pasaulio Lietuvių Dienų meno vadovas, paruošė renginių komitetų laiškų, reklaminų ženklų ir suvenyrų pavyzdžius, kurie netrukus bus išleisti ir platinami.

Vienybė, 1982 m. spalio 30 d.